Poey

N: e. 126 ~~Ed 10.~~

N. e. 126

55 · C · 35 ·

M. ACTII

PLAVTI

COMOEDIAE DVAE,

CAPTEIVEI, ET TRINVMMVS,

Ab omni obſcœnitate purgatæ, pauciſsimis uerbis, & ſententijs ſublatis, aut immutatis: quod ſuis locis aſteriſci indicabunt.

Vt poſsint iam, ſaluo Christiano pudore & honeſtate, ad uſum latinæ linguæ pueris explicari.



ALESANDRINA

ROMAE, MDLX.

CAPTEIVEI

DRAMATIS PERSONAE.

PROLOGVS.

AEGIO, SENEX.

LORARIVS.

PHILOCRATES, TYNDARVS,	CAPTEIVEI.

ARISTOPHONTES.

AEGIONIS PVER.

PHILOPOLEMVS.

STALAGMVS, SERVOS.

GREX.

ARGVMENTVM.

CAptus eſt in pugna AEGIONIS filius,
Alium quadrimum fugiens ſeruos uendidit.
Pater CAPTEIVOS commercatur alios,
Tantum ſtudens ut natum recuperet:
Et inibi emit olim amiſſum filium.
Is ſuo cum domino, ueſte uorſa, ac nomine,
Vt amittatur fecit: ipſus plectitur.
Et is reduxit captum, & fugitiuom ſimul:
Indicio quoius alium agnoſcit filium.

PROLOGVS.

HOs quos uidetis ſtare hic CAPTEIVOS duos,
Illi qui ſtant, hi ſtant hîc ambo, non ſedent.
Vos, uos mihi teſtes eſtis, me uerum loqui.
Senex, qui hîc habitat AEGIO, eſt huius pater.
Sed is quo pacto ſuo ſibi ſeruiat patri,
Id ego hîc apud uos proloquar, ſi operam datis.
Seni huic fuerunt filij nati duo:
Alterum quadrimum puerum ſeruos ſurripuit,
Eumq; hinc profugiens uendidit in AVLIDE
Patri huiuſce. iam hoc tenetis? optumu'ſt.
Negat hercle ille ultimus: accedito:
Si non ubi ſedeas, locus eſt, eſt ubi ambules.
Quando hiſtrionem cogis mendicarier.
Ego me tua cauſſa (ne erres) non rupturus ſum.

Vos, qui poteſtis ope ueſtra cenſerier,
Accipite reliquom. alieno uti nihil moror.
Fugitiuos ille, ut dixeram antè, huius patri
Domo quem profugiens dominum abſtulerat, uendidit.
Hic poſtquam hunc emit, dedit eum huic gnato ſuo
Peculiarem, quia quaſi una ætas erat.
Hic domi nunc ſeruit ſuo patri, nec ſcit pater.
ENIMVERO *Di nos, quaſi pilas, homines habent.*
Rationem habetis, quo modo unum amiſerit.
Poſtquam belligerant Aetoli cum Aulidis,
Vt fit, in bello capitur alter filius.
Medicus MAENARCHVS *emit ibidem in Aulide.*
Cœpit capteiuos commercari hic alios,
Si quem reperire poßet, cum quo mutet ſuum.
Illum capteiuom hunc ſuum eſſe neſcit, qui domi'ſt.
Et quoniam heri inde audiuit de ſummo loco,
Summoq; genere captum eſſe equitem alium,
Nihil pretio parſit, filio dum parceret,
Reconciliare ut facilius poſſet domum.
Emit hoſce de præda ambos de quæſtoribus.
Hice autem inter ſeſe confinxerunt dolum.
Quo pacto hic ſeruos ſuum herum hic amittat domum:
Itaq; inter ſe commutant ueſtem, & nomina:
Illic uocatur PHILOCRATES, *hic* TYNDARVS.
Huius illic, hic illius hodie fert imaginem.
Et hic hodie expediet hanc doctè fallaciam.
Et ſuum herum faciet libertatis compotem.

Eodemq́; pacto fratrem ſeruabit ſuum;
Reducemq́; faciet liberum in patriam ad patrem.
IMprudens itidem & ſæpe iam in multis locis;
Plus inſciens quis fecit, quàm prudens boni.
Sed inſcientes ſua ſibi fallacia
Ita compararunt, & confinxerunt dolum:
Itáq; hi commenti de ſua ſententia,
Vt in ſeruitute hic ad ſuum maneat patrem.
Ita nunc ignorans ſuo ſibi ſeruit patri.
Homunculi quanti ſunt, quom recogito?
Hæc res agetur nobis, uobis fabula.
Sed etiam eſt, paucis uos quod monitos uoluerim.
Profectò expediet fabulæ huic operam dare.
Non pertractatè facta'ſt, neq; item ut cæteræ.
Neq; ſpurcidici inſunt uerſus immemorabiles.
Hic neq; periurus leno'ſt, nec meretrix mala,
Neq; miles glorioſus. Ne uereamini,
Quia bellum Aetolis dixi cum Aulidis;
Foris illic extra ſcenam fient prælia,
Nam hoc planè iniquom'ſt comico choragio,
Conari de ſubito nos agere tragœdiam.
Proin ſiquis pugnam expetat, lites contrahat.
Valentiorem nactus aduerſarium
Si erit, ego faciam, ut pugnam inſpectet non bonam.
Adeo, ut ſpectare poſtea omneis oderit.
Abeo. ualete iudices iuſtiſsumi,
Domi, belliq́; duellatores optumi.

A C T V S I. S C E N A I.

Ergaſilus paraſitus.

*IVuĕtus nomē indidit *ſorti) mihi.*
Quód inuocatus ſoleo eſſe in con=
uiuio.
Scio abſurdè dictum hoc deriſores
dicere.
*At ego dico rectè. nam *ſortem)*
in conuiuio,
*Sibi *aleator) talos quom iacit, inuocat.*
Eſt ne inuocata an non? planiſſumè.
Verùm hercle, uerùm nos paraſiti planius,
Quos nunquam quiſquam neq; uocat, neq; inuocat,
Q V A S I *mures ſemper edimus alienum cibum.*
Vbi res prolatæ ſunt, quom rus homines eunt,
Simul prolatæ res ſunt noſtris dentibus.
Quaſi quom caletur, cochleæ in occulto latent:
Suo ſibi ſucco uiuont, ros ſi non cadit.
Item paraſiti rebus prolatis latent,
In occulto miſeri uictitant ſucco ſuo.
Dum ruri rurant homines, quos liguriant,
Prolatis rebus paraſiti uenatici
Sumus: quando rure redierunt, moloßici,
Odioſiciq;, & multum incommodiſtici.
Et hic quidem hercle, niſi qui colaphos perpeti

Poteſt paraſitus, frangiq; aulas in caput,
Vel extra portam ire trigeminam ad ſacculum licet.
Quod mihi ne eueniat, nonnullum periculu'ſt.
Nam poſtquam meus rex eſt potitus hoſtium,
Ita nunc belligerant Aetoli cum Aulide,
Nam AETOLIA hæc eſt; illic eſt captus in AVLIDE
PHILOPOLEMVS huius AEGIONIS filius
Senis, qui hîc habitat, quæ ædes lamentariæ
Mihi ſunt, quas quotieſcunq; conſpicio, fleo.
Nunc hic occœpit quæſtum hunc filij gratia,
Inhoneſtum, & maxumè alienum ingenio ſuo:
Homines capteiuos commercatur, ſi queat
Aliquem inuenire, ſuum quicum mutet filium.
Nunc ad eum pergam. ſed aperitur oſtium,
Vnde ſaturitate ſæpe ego exij ebrius.

Aegio ſenex. Lorarius. Ergaſilus paraſitus.

ADuorte animum, ſcis tu iſtos capteiuos duos,
Heri quos emi de præda de quæſtoribus,
His indito catenas ſingularias:
Iſtas maiores, quibus ſunt uincti, demito.
Sinito ambulare, ſi foris, ſi intus uolent.
Sed uti aſſeruentur magna diligentia.
LIBER capteiuos auis ferè conſimilis eſt.
Semel fugiendi ſi data'ſt occaſio,
Satis eſt. nunquam poſt illa poſſis prendere.

Lo. OMNES profectò liberi lubentius
Sumus, q̃ ſeruimus. Ae. non uidere ita tu quidem.
Lo. Si non eſt quod dem, mé ne uis dem ipſe in pedes?
Ae. Si dederis, erit extemplò mihi, quod dem tibi.
Lo. Auis me ferè conſimilem faciam, ut prædixti.
Ae. Ita ut dicis, ſi faxis, te in caueam dabo.
Sed ſatis uerborum eſt. cura quæ iuſſi, atq; abi.
Er. Quod quidem ego nimis q̃ cupio ut impetret.
Nam ni illum recipit, nihil eſt quò me recipiam.
NVLLA'ſt ſpes iuuentutis, ſeſe omneis amant.
Ille demum antiquis eſt adoleſcens moribus,
Quoi nunq̃ uoltum tranquillauit gratus,
Condignè pater eſt eius moratus moribus.
Ae. Ego ibo ad fratrem, ad alios capteiuos meos.
Viſam ne noctu hac quippiam turbauerint.
Inde me continuò recipiam rurſum domum.
Er. Aegre'ſt mihi, hunc facere quæſtum carcerarium
Propter ſui gnati miſeriam, miſerum ſenem.
Sed ſi ullo pacto ille huc conciliari poteſt,
Vel carnuficinam hunc facere poſſum perpeti.
Ae. Quis hic loquitur? Er. ego, q tuo mœrore macceror,
Maceſco, conſeneſco, & tabeſco miſer.
Oſſa, atq; pellis ſum miſera macritudine.
Neq; unquam quicquam me iuuat, quod edo domi,
Foris aliquantillum etiam quod guſto, id beat.
Ae. Ergaſile ſalue Er. Di te bene ament Aegio.
Ae. Ne fle. Er. egò ne illum non fleam? egò ne nõ defleã

Talem adoleſcentem? Ae. ſemper ſenſi filio
Meo te eſſe amicum, & illum intellexi tibi.
Er. TVM deniq; omnes noſtra intelligimus bona;
Quom quæ in poteſtate habuimus, ea amiſimus.
Ego poſtquam gnatus tuus potitus eſt hoſtium;
Expertus quanti fuerit, nunc deſidero.
Ae. Alienus quom eius incommodum tam ægrè feras,
Quid me patrem par facere'ſt, quoi ille'ſt unicus?
Er. Alienus ego? alienus ille? ab Aegio
Nunquam iſtuc dixis, neq; animum induxis tuum.
Tibi ille unicu'ſt, mihi etiam unico magis unicus.
Ae. Laudo, malum quom amici, tuum ducis malum.
Nunc habe bonũ animũ. Er. heu, Ae. huic illud dolet,
Quia nunc remiſſus eſt edendi exercitus.
Er. Nullum ne interea nactus, qui poſſet tibi
Remiſſum, quem dixti, reparare exercitum?
Ae. Quid credis? fugitant omnes hanc prouinciam,
Poſteaq̃ captus eſt Philopolemus tuus.
Er. Non pol mirandu'ſt fugitare hanc prouinciam,
Multis, & multigeneribus opus eſt tibi
Militibus. primo dum opu'ſt Piſtorienſibus:
Eorum ſunt aliquot genera Piſtorienſium.
Opus Paniceis, opus Placentinis quoq;.
Opus Turdetanis, opu'ſt Ficedulenſibus.
Iam maritumi omnes milites opus ſunt tibi.
Ae. VT ſæpe ſumma ingenia in occulto latent!
Hic qualis imperator? nunc priuatus eſt.

Habe modo bonũ animũ. Nã illum confido domum
In his diebus me reconciliaſſere.
Nam eccum hîc capteiuom adoleſcentem alium,
Prognatum genere ſummo, & ſummis diuitijs,
Hoc illum me mutare confido fore.
Er. *Ita* Di Deæq; *ſaxint.* Ae. *ſed num quò foras*
Vocatus ad cœnam. Er. *nuſquam pol, quod ſciam.*
Sed quiddum id quæris? Ac. *quia mihi'ſt natalis dies.*
Propterea te uocari ad cœnam uolo.
Er. *Facetè dictum.* Ae. *ſed ſi pauxillum potes*
Contentus eſſe. Er. *næ perpauxillum modò.*
Nam iſtoc me aſsiduò uictu delecto domi.
Ae. *Age ſis roga, emptum niſi quis meliorem afferet.*
Quæ tibi, atq; amicis placeat conditio magis.
Quaſi fundum uendam, meis me addicam legibus.
Er. *Prob? fundum uẽdis.* Ae. *tu quidẽ haud fundum mihi:*
Sed ſi uenturus, tẽpori. Er. *Hem, mihi iam otium eſt.*
Ae. *I modò, uenare leporem, nunc itym tenes,*
Nam meus ſcrupuloſam uictus commeat uiam.
Er. *Nunquam iſtoc uinces me Aegio, ne poſtules.*
Cum calceatis dentibus ueniam tamen.
Ae. *Aſper meus uictus ſane'ſt.* Er. *ſenteis ne eſitas?*
Ae. *Terreſtris cœna'ſt.* Er. *ſus terreſtris beſtia'ſt.*
Ae. *Multis oleribus.* Er. *curato ægrotos domi.*
Ae. *Num quid uis? uenias tempori.* Er. *memorem mones.*
Ae. *Ibo intro, atq; intus ſubducam ratiunculam,*
Quantillum argenti mihi apud trapezitam ſiet.
At fratrem quò ire dixeram, mox iero.

ACTVS II. SCENA II.

Lorarius: Philocrates. Tyndarus, capteiui.

DI immortales id uoluerunt, uos hãc
ærumnam exequi.
Decet id pati animo æquo. ſi id ſa
cietis, leuior labos erit.
Domi fuiſtis, credo, liberi.
Nunc ſeruitus ſi euenit, ei uos mo-
rigerari, mos bonu'ſt.
Eamq; herili imperio, ingenijs uoſtris, leuẽ reddere.
INDIGNA DIGNA habenda ſunt, herus
quæ facit. Ph. Ohohohoh.
Lo. Eiulatiõe haud opus eſt, oculis multa miſera cuditis.
IN RE mala animo ſi bono utare, adiuuat.
Ty. At nos pudet, quia cum catenis ſumus. Lo. at pi-
geat poſtea
Noſtrum herum, ſi uos eximat uinculis:
Aut ſolutos ſinat, quos argento emerit.
Ty. Quid à nobis metuis, ſcimus
Noſtrum officium quod eſt, ſi ſolutos ſinat.
Lo. At fugam fingitis: ſentio quam rem agitis.
Ty. Nos fugiamus? quò fugiamus? Lo. in patriam.
Ty. Apage, haud nos deceat fugitiuos imitari.
Lo. Immo ædepol, ſi erit occaſio, haud dehortor.
Ty. Vnum exorare, uos ſinite nos.

Lo.Id quidnam eſt? Ty.ut ſine hiſce arbitris,
Atq; uobis, nobis detis loquendi locum.
Lo.Fiat. abſcedite hinc: nos concedamus huc.
Sed breuem orationem incipeſſe.Ph.Hem
iſtuc certum erat.
Concede huc.Lo. abite ab iſtis.Ty.obnoxij
Vobis ſumus ob hanc rem, quom quæ uolumus,
Copia'ſt,atq; ea facitis nos compotes.
Ph.Secede huc nunc iam, ſi uidetur, procul.
Ne arbitri dicta noſtra arbitrari queant,
Ne ue permanet palàm hæc noſtra fallacia.
Nam doli non doli ſunt, ni aſtu colas:
Sed malum maxumum, ſi id palàm prouenit.
Nam ſi herus mihi es tu,atq; ego me tuum
Eſſe ſeruom aßimulo: tamen uiſo opus,
Cauto eſt opus,ut ſobriè,ſineq; arbitris accurate
hoc agatur,doctè,
Et diligenter. tanta incœpta res,
Haud ſomniculoſè hoc agẽdu'ſt.Ty.ero ut me uoles.
Ph.Spero.nam nunc uides pro tuo charo capite
Charum offerre meum caput uilitati. Ty. ſcio.
Ph.Sat ſcire tam memẽto,quãdo id,quod uoles, habebis.
Nam ferè maxuma pars morẽ hunc homines habẽt.
QVOD ſibi uolunt,
Dum id impetrant, boni ſunt: ſed id ubi iam penes
ſeſe habent,
Ex bonis peßumi,& fraudulentißumi

Sunt. nunc ut mihi te uolo eſſe, autumo:
Quod tibi ſuadeam, ſuadeam meo patri.
Pol ego ſi te audeam, meum patrem
Nominẽ: nã ſecundum patrẽ, tu es pater proxumus.
Ty. *Audio*. Ph. *& propterea ſæpius te, ut memineris, moneo.* (*hoc unum.*
Nõ ego herus tibi, ſed ſeruos ſum. nunc obſecro te
Quoniã nobis Di *immortales aĩum oſtẽderunt ſuũ,*
Vt qui herum me tibi fuiſſe, atq; eſſe nunc conſeruom uelint,
Quod antehac pro iure imperitabam meo, te oro nunc per precem,
Per fortunam incertam, & per mei te erga bonitatem patris,
Perq; cõſeruitiũ cõmune, quod hoſtica euenit manu,
Ne me ſecus honore honeſtes, quàm ego te, quom ſer uibas mihi,
Atq; q fueris, & q nunc ſis, meminiſſe ut memineris.
Ty. *Scio quidem me te eſſe nunc, & te eſſe me.* Ph. *hem iſtuc ſi potes*
Memoriter meminiſſe, ineſt ſpes nobis in hac aſtutia.

Aegio. Philocrates. Tyndarus.

IAm ego reuortar intro, ſi ex his, quæ uolo, exqſiuero.
Vbi ſunt iſti, quos ante ædeis iuſsi huc produci foras?
Ph. *Pol tibi ne quæſtioni eſſemus, cautum intellego.*

Ita uinclis, cuſtodiſq; circumueniti ſumus.

Ac. *Qui cauet, ne decipiatur, uix cauet, quẽ etiã cauet.*
Etiã quom cauiſſe ratus eſt, ſæpe is cautor captus eſt.
An uerò non iuſta cauſſa'ſt, ut uos ſeruem ſedulò,
Quos tam grandi ſim mercatus præſenti pecunia?

Ph. *Neq; pol tibi nos, qa ſeruas, æquom ſtultitiæ uortere,*
Neq; te nobis, ſi abeamus hinc, ſi ſuat occaſio.

Ac. *Vt uos hic, itidẽ illic apud uos meus ſeruatur filius.*

Ph. *Captus ẽ?* Ac. *ita.* Ph. *nõ igitur nos ſoli ignaui ſumus.*

Ac. *Secede huc. nam ſunt, quæ ex te ſolo ſcitari uolo.*
Quarũ rerũ te ſalſiloquom mihi eẽ nolo. Ph. *nõ ero,*
Quod ſciam. ſi quid neſciui, id neſcium tradam tibi.

Ty. *Nunc ſenex eſt in tõſtrina, nunc iam cultros attinet.*
Næ is quidem inuoluere inijcere uoluit, ueſtem ut ne inquinet.
Sed utrum ſtrictim ne attonſurum dicam eſſe, an per pectinem
Neſcio. uerum ſi frugi'ſt, uſq; admutilabit probè.

Ac. *Quid tu, ſeruos ne eẽ, an liber mauelis? memora mihi*

Ph. *Proxumum quod ſit bono, quodq; à malo longiſſumè,*
Id uolo. quanq̃ non multum fuit moleſta ſeruitus.
Nec mihi ſecus erat, q̃ ſi eſſem familiaris filius.

Ac. *Euge pol Thalem talento non emam Mileſium.*
Nam ad ſapientiam huius nimius nugator fuit.
Vt facetè orationem ad ſeruitútem contulit.
Quo de gñe natu'ſt illic Philocrates? Ph. *Polyplúſio:*
Quod genus illic unu'ſt pollens, atq; honoratiſſumũ,

Ae. Quid, ipſus hic quo honore eſt illic? Ph. ſummo atq; ab ſummis uiris.
Ae. Tũ igitur ei, quom in alijs tãta gratia'ſt ut prædicas,
Quid diuitiæ? ſunt ne optumæ? Ph. unde excoquat ſeuum ſenex. (liquimus.
Ae. Quid pater? uiuit ne? Ph. uiuom, quom inde abijmus,
Nunc uiuat nec ne, id Horcum ſcire oportet ſcilicet.
Ae. Salua res ẽ: philoſophatur quoq; iã, nõ mẽdax mõ'ſt.
Quod erat ei nomẽ? Ph. theſaurochryſonicochryſides.
Ae. Videlicet & propter diuitias ĩditũ id nomũ quaſi ẽ.
Ph. Immo ædepol propter auaritiã ipſius, atq; audaciã.
Nã illi Theodoromedes fuit germano noĩe: (ptinax.
Ae. Quid tu ais? tenax ne pater eſt eius? Ph. imò ædepol
Quĩ ẽt, ut magis noſcas, Genio ubi ſuo qñ ſacruficat,
Ad rem diuinam quibus eſt opus, Samijs uaſis utitur,
Ne ipſe Genius ſurripiat. proĩde alys ut credat, uide.
Ae. Sequere hâc me igitur, eadem ego ex hoc, quæ uolo, exquiſiuero.
Philocrates hic fecit, hominẽ frugi ut facere oportuit.
Nã ego ex hoc quo gñe nat⁹ ſis. ſcio, hic faſſu'ſt mihi:
Hæc tu eadem ſi confiteri uis, ex tua re feceris.
Quæ tñ ſcito ſcire me ex hoc. T. fecit officiũ hic ſuũ,
Quom tibi eſt cõfeſſus uerum, quẽ uolui ſedulò meã
Nobilitatem occultare, & genus, & diuitias meas.
Aegio, nunc quandò patriam, & libertatẽ perdidi,
Nõ ego iſthũc me potius, q̃ te metuere æquom cẽſeo.
Vis hoſtilis cum iſthoc fecit meas opes æquabiles.

Memini quom dicto haud audebat, facto nunc lædat licet.

Sed uiden? FOR*tuna humana fingit, artatq;, ut lubet.*

Me, qui liber fuerã, ſeruom fecit, è ſummo infimum:

Qui imperare inſuerã, nũc alterius impio obſequor.

Equidem, ſi perinde, ut ipſe fui imperator familiæ,

Habeam dominum, haud uerear, ne iniuſtè, aut grauiter mihi imperet.

Aegio hoc te monitũ, niſi fortè ipſe nõ uis, uoluerã,

Ae. *Loquere audacter.* Ty. *tam ego fui ante liber, quàm gnatus tuus.*

Tam mihi, q̃ illi libertatem hoſtilis eripuit manus.

Tã ille apud nos ſeruit, q̃ ego nũc hîc apud te ſeruio.

E S T *profectò* Deus, *qui quæ nos gerimus, auditq;, & uidet.*

Is, uti tu me hîc habueris, perinde illũ illic curauerit.

Bene merenti bene profuerit, malè merenti par erit.

Quàm tu filium tuum, tam pater me meus deſiderat.

Ae. *Memini ego iſthoc, ſed faterin' eadem, quæ hîc faſſus eſt mihi?*

Ty. *Ego patri meo eſſe fateor ſummas diuitias domi:*

Meq; ſummo genere gnatum, ſed te obteſtor Aegio,

Ne tuum animum auariorem faxint diuitiæ meæ:

Ne patri, tametſi unicus ſum, decere uideatur magis

Me ſaturum ſeruire apud te ſumptu & ueſtitu tuo,

Quàm illic, ubi minimè honeſtu'ſt mẽdicantẽ uiuere.

Ae. *Ego uirtute* Deûm, *et maiorũ noſtrũ diues sũ ſatis.*

Non ego

NON EGO *omnino lucrum omne eſſe utile*
homini exiſtumo.
Scio ego multos iam lucrum luculentos homines
reddidit.
EST ETIAM *ubi profecto damnum præ-*
ſtet facere, quàm lucrum.
Odi ego aurũ. multa multis ſæpe ſuaſit perperã.
Nunc animum huc aduorte, ut ea quæ ſentio, pa
riter ſcias.
Filius meus illic apud uos ſeruit captus in Alide.
Eum ſi reddes, mihi præterea unum nummum
ne duis.
Et te, & hunc amittam hinc, alio pacto abire
non potes.

Ty. *Optumum, atq; æquiſſumum oras, optumusq;*
hominum es homo.
Sed is priuatam illic ſeruitutẽ ſeruit, an publicã?

Aeg. *Priuatam medici Mænarchi.* Ty. *pol hic quidẽ*
huius eſt cliens.
Tam hoc quidem tibi in procliui, quàm imber
eſt, quando pluit.

Aeg. *Fac is homo ut redimatur.* Ty. *faciam. ſed te id*
oro Aegio.

Aeg. *Quid uis, dum ab re ne quid ores faciam.* Ty.
auſculta. tum ſcies.
Ego me amitti donicũ ille huc redierit nõ poſtulo.
Verùm quæſo te, ut æſtimatum hunc mihi des,

quem mittam ad patrem.
Vt is homo redimatur illic. Aeg. *immo alium potius miſero*
Hinc, ubi erunt induciæ, illuc, tuum qui conueniat patrem,
Qui tua quæ tu iuſſeris mandata, ita, ut uel is, perſerat.
Ty. *At nihil eſt, ignotum ad illum mittere, operam luſeris.*
Hunc mitte. hic omne tranſactum reddet, ſi illuc uenerit.
Nec quenquam fideliorem, neque quoi plus credat, potes
Mittere ad eum, nec qui magis ſit ſeruos ex ſententia.
Neque adeo quoi tuum concredat filium hodie audacius.
Ne uereare meo periculo, huius ego experiar fidem,
Fretus ingenio eius, quòd me eſſe ſcit erga ſe beneuolum.
Aeg. *Mittam equidem iſtum æſtumatum tua fide, ſi uis.* Ty. *uolo.*
Quam citiſſumè poteſt, tam hoc cedere ad factum uolo.
Aeg. *Num quæ cauſſa'ſt, quin ſi ille huc non redeat, uiginti mnas*

*Mihi des pro illo? Ty. optumè immo. Aeg. ſol-
uite iſtum nunc iam,*
*Atque utrunque. Ty. Di tibi omnes omnia opta-
ta ferant,*
*Quom me tanto honore honeſtas, quomq; ex
uinclis eximis.*
*Hoc quidem haud moleſtu'ſt iam, quòd collus
collaria caret.*
*Quod bonis benefit beneficium, gratia ea gra-
uida'ſt bonis.*
*Nunc tu illum, ſi illò es miſſurus, dice; demon-
ſtra, præcipe,*
*Quæ ad patrem uis nunciari. uin'uocem huc ad
te? Ty. uoca.*

ACTVS II. SCENA III.

Aegio. Philocrates. Tyndarus.

*Q*Væ res bene uortat mihi, meoq; filio,
Vobiſq;, uolt te nouos herus operam dare
Tuo ueteri domino, quod uelit, fideliter.
Nam ego te æſtumatum huic dedi uiginti mnis.
Hic autem te ait mittere hinc uelle ad patrem,
Meum ut illic redimat filium. mutatio
Inter me, atque illum, ut noſtris fiat filijs.
Ph. *Vtroq; uorſum rectu'ſt ingenium meum*

Ad te, atque ad illum. pro rota me uti licet.
Vel ego huc, uel illuc uortar, quò imperabitis.

Aeg. *Tute tibi eà tuopte ingenio prodes plurimum,*
Quom ſeruitutem ita fers, ut ferri decet.
Sequere. en tibi hominē. Ty. gratiā habeo tibi.
Quom copiam iſtam mihi, & poteſtatem facis.
Vt ego ad parentes hunc remittam nuncium.
Qui me quid rerū hic agitem, et quid fieri uelim.
Patri meo ordine omnem rem illuc perferat.
Nunc ita conuenit inter me, atq; hunc Tyndare,
Vt te æſtumatum in Aulidem mittam ad patrē,
Ac ſi non rebitas huc, ut uiginti minas
Dem pro te. Ph. rectè conueniſſe cenſeo.
Nam pater expectat aut me, aut aliquē nūcium,
Qui hinc ad ſe ueniat. Ty. ergo animum aduortas uolo,
Quæ nunciare hinc te uolo in patriam ad patrē.

Ph. *Vt adhuc locorum feci, faciam ſedulò,*
Vt potiſſumum in rem quod rectè conducat tuā,
Id petam, id perſequarq; corde, & animo, atque uiribus.

Ty. *Facis ita, ut te facere oportet, nunc animum aduortas uolo.*
Omnium primùm ſalutem dicito matri, & patri,
Et cognatis, & quem alium beneuolentē uideris,
Me hîc ualere, & ſeruitutem ſeruire huic homini optumo,

Qui me honeſtiorem honore ſemp ſecit, & facit.

Ph. Iſthuc non præcipias, facilè memoria memini.

Ty. tamen,

(Nā quidem, niſi q̄ cuſtodem habeo, liberum me
eſſe arbitror)

Dicito patri, quo pacto mihi cum hoc conuenerit

De huius filio. Ph. quæ memini mora mera'ſt mo
nerier.

TY. Vt cum redimat, & remittat huc noſtrum am-
borum uicem.

PH. Meminero. Aeg. at q̄ primum, iſtuc in rem
utrique'ſt maxumè.

Ph. Non tuum tu magis uidere, q̄ ille ſuū gnatū cupit.

Aeg. Meus mihi: SVVS QVOI QVE EST
CHARVS. Ph. num quid aliud uis patri

Nunciari? Ty. me hic ualere, & tu te audacter
dicito

Tyndare inter nos fuiſſe ingenio haud diſcorda-
bili,

Neque te commeruiſſe culpam, neque me aduor
ſatum tibi,

Beneq; hero geßiſſe morem. in tantis ærumnis
tamen

Neque me unquam deſeruiſſe te, neque factis,
neque fide

Rebus in dubijs egenis. hoc pater quando ſciet

Tyndare, ut ſueris animatus erga ſuum gnatum, atque ſe,
Nunquam erit tam auarus, quin te gratis emittat manu.
Et mea opera, ſi hinc redibo, faciam ut faciat facilius.
Nam tua opera, & comitate, & uirtute, & ſapientia
Feciſti, ut redire liceat ad parentes denuo.
Quom apud hunc confeſſus es & genus, & diuitias meas:
Quo pacto emiſti è uinculis tuum herum tua ſapientia.
Ph. *Feci ego iſta, ut commemoras; & te meminiſſe id gratu'ſt mihi.*
Merito tibi ea euenerunt à me. nam nunc Philocrates,
Si ego item memorem, quæ me erga multa feciſti bene,
Nox diem adimat. nam ſeruos meus ſi eſſes, nihilo ſecius
Mihi obſequioſus ſemper fuiſti. Aeg. *Di, uoſtram fidem,*
Hominum ingenium liberale ut lachrumas excutiunt mihi.
Videas corde amare inter ſe: quantis laudibus ſuum herum

Seruos collaudauit? Ph. pol iſthic me haud centeſimam.
Partem laudat, q̃ ipſe meritus eſt, ut laudetur laudibus.

Aeg. *Ergo quom optumè feciſti, nunc adeſt occaſio*
Beneſacta cumulare, ut erga hunc rem geras fideliter.

Ph. *Magis non factum poſſum uelle, q̃ opera experiar perſequi.*
Id ut ſcias, Iouem ſupremum teſtem do Aegio,
Me infidelem non ſuturum Philocrati. Aeg. probus es homo.

Ph. *Nec me ſecus unquam ei facturum quicq̃, quàm memet mihi.*

Ty. *Iſthæc dicta te experiri & opera, & factis uolo.*
Et quod minus dixi, q̃ uolui de te, animum aduortas uolo.
Atq; horũ uerborũ cauſſa mihi caue iratus ſuas.
Sed te quæſo cogitato, hinc te mea fide mitti domum
Aeſtumatum, & meam eſſe uitam hic pro te poſitam pignori.
Ne tu me ignores, quomodo extemplò meo è conſpectu abſceſſeris.
Quom me ſeruom in ſeruitute pro te hîc reliqueris:
Tuq; te pro libero eſſe ducas, pignus deſeras.

Ac neque des operam pro me, ut huius reducem
facias filium.
Scito te minis uiginti æſtumatum mittier.
Fac fidele ſis fideli, caue fidem fluxam geras.
Nã pater ſcio faciet, quæ illũ facere oportet oĩa.
Serua tibi perpetuum amicum me, atque hunc
inuentum inueni.
Hæc per dexterã tuam, te dextera retinẽs manu
Obſecro, infidelior mihi ne ſuas, q̃ ego ſum tibi.
Tu hoc age. mihi herus nunc es, tu patronus,
tu pater.
Tibi commendo ſpes, opesq; meas. Ph. mandaui-
ſti ſatis.
Satin', habes, mandata quæ ſunt, facta ſi refero?
Ty. ſatis.
Ph. *Et tua huc ornatus reueniam ex ſententia?*
Nunquid aliud? Ty. ut quamprimum poſsis, re-
deas. Ph. res monet.
Aeg. *Sequere me, uiaticum ut dem à trapezita tibi.*
Eadem opera à prætore ſumas ſyngraphum. Ty.
quem ſyngraphum?
Aeg. *Quem hic ferat ſecum ad legionem, hinc ire huic*
ut liceat domum.
Tu intrò abi. Ty. bene ambulato. Ph. bene uale.
Aeg. ædepol rem meam
Conſtabiliui, quom illos emi de præda à quæ-
ſtoribus.

Expediui ex ſeruitute filium, ſi Dis placet.
At etiam dubitaui, hos homines emerent, an non
emerem, diu.
Seruate iſtum (ſultis) intus ſerui, ne quoquam
pedem
Efferat ſine cuſtode. at ego mox apparebo domi.
Ad fratrem modo capteiuos alios inuiſo meos.
Eadem percontabor, ecquis hunc adoleſcentem
nouerit.
Sequere, te ut amittam, ei rei primum præuorti
uolo.

ACTVS III. SCENA I.

Ergaſylus paraſitus.

MIſer homo'ſt, QVI IPSE SIBI,
quod edat, quærit, & id ægrè inuenit.
Sed ille eſt miſerior, qui ægre quærit, & nihil
inuenit,
Ille miſerrimus eſt, qui quom eſſe cupit, quod
edat, non habet.
Nā hercle huic diei, ſi liceat, oculos effodiā lubē̃s,
Ita malignitate onerauit omnes mortales mihi,
Neq; ieiunioſiorem, neq; magis effertum fame
Vidi, nec quoi minus procedat quicquid facere
occœperit.

Ita uenter, gutturq́; reſident eſuriales ferias.
Licet paraſiticæ arti maxumam malam crucem.
Ita iuuẽtus iã ridiculos, inopesq́; ab ſeſe ſegregat.
Nihil morantur iam Lacones imi ſubſelli uiros
Plagipatidas, quibus ſunt uerba ſine penu & pecunia,
Eos requirunt, qui libenter, quom ederint, reddant domi.
Ipſi obſonãt, quæ paraſitorũ antè erat prouincia.
Ipſi de foro tam aperto capite ad popinas eunt,
Quàm in tribu apto capite ſontes cõdẽnãt reos.
Neq; ridiculos iam teruncij faciunt. SESE OMNES AMANT.
Nam ut dudum hinc abij, acceßi ad adoleſcentes in foro.
Saluete, inquã, quo imus unà, inquam, ad prandium? atq; illi tacent.
Quis agit hoc? aut quis profitetur, inquam? quaſi muti ſilent.
Neque me rident. ubi cœnamus, inquam? atque illa abnuunt.
Dico unũ ridiculum dictum de dictis melioribus.
Qui ſolebam menſtruales epulas antè adipiſcier,
Nemo ridet. ſciui extemplò rem de cõpacto geri.
Ne canem quidẽ irritatam uoluit quiſq́ imitarier.
Saltem ſi non arriderent, dentes ut reſtringerent.
Abeo ab illis, poſtq̃ uideo me ſic ludificarier,

Pergo ad alios, uenio ad alios, deinde ad alios, una res.
Oẽs cõpacto rem agunt, quaſi in uelabro olearij.
Nũc redeo inde, quom me ibi uideo ludificarier
Item alij paraſiti fruſtra obambulabant in foro.
Nũc barbarica lege certu'ſt ius meũ oẽ perſequi.
Qui concilium iniere, quo nos uictu, & uita prohibeant,
His diẽ dicã. irrogabo mulctã, ut mihi cœnas decẽ
Meo arbitratu dent, quom cara annona ſit ſic egero.
Nunc ibo ad portum hinc. eſt illic mihi una ſpes cœnatica,
Si ea decollabit, redibo huc ad ſenem ad cœnam aſperam.

ACTVS III. SCENA II.

Aegio.

QVID eſt ſuauius, quàm bene rem gerere bono publico,
Sicut ego feci heri? quom emi hoſce homines? ubi quisque uident,
Eunt obuiam, gratulanturq́; eam rem. ita me miſerum
Reſtitando, retinendoq́; laſſum reddiderunt. uix iam miſer

Ex gratulando eminebam. tandem abij ad prætorem: ibi
Vix requieui: rogo ſyngraphũ: datur mihi illico:
Do Tyndaro: ille abijt demum. inde illico præuortor domum,
Poſtquam id actu'ſt, eo protinus ad fratrem, mei ubi ſunt alij
Capteiui: rogo Philocratem ex Aulide ecq̃s oĩum
Nouerit. hic exclamat, eũ ſibi eſſe ſodalẽ: dico eũ
Eſſe apud me. hic extẽplo orat, obſecratq́; eũ ſibi
Vt liceat uidere. iuſsi illico hunc exolui. nunc ſequere me,
Vt quod me orauiſti impetres, eum hominem ut conuenias.

ACTVS III. SCENA III.

Tyndarus.

NVnc illud eſt, quom me fuiſſe, quàm eſſe nemo mauelim.
Nunc ſpes, opes, auxiliaq́; à me ſegregant, ſpernuntq́; me.
Hic ille'ſt dies, quom nulla uitæ ſalus ſperabilis eſt mecum,
Neque exilium exitio'ſt, neque adeo ſpes, quæ mihi hunc aſpellat.

Nec mendacijs ſubdolis mihi uſquam mantellum eſt meis:
Nec ſycophātijs, nec ſucis ullū mantellū obuia'ſt.
Neq; precatio perfidijs meis, nec malefactis fuga'ſt.
Nec confidentiæ uſquam hoſpitiu'ſt, nec diuorticulum dolis.
Operta quæ fuere, aperta ſunt. patent præſtigiæ,
Omnis res palàm eſt, neque ullum pol de hac re negotium eſt,
Quin malè óccidam, oppetamq; peſtem, heri uicem mei.
Perdidit me Ariſtophontes hic, qui uenit modò intrò. is me nouit.
Is ſodalis Philocráti, & cognatus eſt. neque iam ſeruare ſalus,
Si uolt, me poteſt, nec copia'ſt. niſi ſi aliquam corde machinor
Aſtutiam: quam, malum? quid machiner? quid comminiſcar miſer?
Maxumas nugas, ineptiasq; haud dubiu'ſt me cœpiſſe: horreo.

ACTVS III. SCENA IIII.

Aegio. Tyndarus. Ariſtophontes. Colaphus.

QVO *illum nunc hominem foras proripuiſſe ſe dicam ex ædibus?*

Ty. *Nunc enimuero óccidi. eunt ad te hoſtes Tyndare. quid loquar?*

Quid ſabulabor? quid negabo? aut quid ſatebor? mihi

Res omnis in incerto ſita'ſt. quid rebus confidam meis?

Vtinam te Di *prius perderent, quàm periſti è patria tua*

Ariſtophontes. qui ex parata imparatam rem omnem facis.

Occiſa eſt hæc res. niſi reperio atrocem mihi aliquam

Aſtutiam. Aeg. *ſequere, hem tibi hominem. adi, atque alloquere.*

Ty. *Quis eſt homo me hominum miſerior?* Ar. *quid iſthuc eſt,*

Quód meos te dicã ſic fugitare oculos Tyndare?

Proq; ignoto me aſpernari, quaſi me nunquam noueris?

Equidem tam ſum ſeruos, quàm tu, etſi ego domi liber fui.

Tu uſq; à puero ſeruitutem ſeruiuiſti in Aulide.

Ae. *Aedepol minimè miror, is ſi te fugitat, aut oculos tuos:*

Aut ſi te odit, qui iſtum appelles Tyndarum *pro* Philocrate.

Ty. *Aegio, hic homo rabioſus habitus eſt in* Aulide.

Ne tu quod fabuletur, in aureis immittas tuas.
Nã iſtic haſtis ĩſectatus eſt domi matrẽ, & patrẽ.
Et illhic iſti, qui inſputatur, morbus ĩterdũ uenit.
Proin' tu ab iſthoc procul recedas. Ae. ultro iſtũ à me. Ar. ain uerbero.
Me rabioſum, atque inſectatum haſtis meum memoras patrem?
Et eum morbum mihi eſſe, ut qui me opus ſit inſputarier?

Ae. Ne uerere, multos iſthic morbus hõies macerat,
Quibus inſputare ſaluti fuit, atq; ijs profuit.

Ar. Quid tu autẽ etiam huic credis? Ae. quid ego credam huic? Ar. inſanum eſſe me?

Ty. Viden', hunc quàm inimico uoltu intuetur? concedi optum'ſt
Aegio. ſic quod tibi dixi, gliſcit rabies, caue tibi.

Ae. Credidi eſſe inſanum extemplò, ubi te appellauit Tyndarum.

Ty. Quia ſuum ipſe interdum ignorat nomen, neque ſcit qui ſiet.

Ae. At te etiam ſuum ſodalem eſſe aiebat. Ty. audiui, Di magni:
Et quidem Alcmæon, atque Oreſtes & Lycurgus poſtea
Vna opera mihi ſunt ſodales, qua iſte. Ar. at etiam furcifer
Male loqui mihi audes? non ego te noui? Ae. pol

phanom id quidem eſt.

Non nouiſſe, qui iſtum appellas Tyndarum pro Philocrate.

Quem uides, eum ignoras? illum nominas, quem non uides.

Ar. Immo iſte eum ſeſe ait, qui non eſt. & qui uerò eſt, negat.

Ty. Tu repertus enim, Philocratem qui ſuperes, ueriuerbio.

Ar. Pol ego ut rẽ uideo, tu inuentus uera uanitudine.

Qui conuincas. ſed quæſo hercle agedum aſpice ad me. Ty. hẽ Ar. dic modò,

Te negas Tyndarum eſſe? Ty. nego inquã. Ar. tu te Philocratem eſſe ais?

Ty. Ego inquam. Ar. tú ne huic credis? Aeg. quàm tibi plus quidem, aut mihi.

Nam ille quidem, quem tu memoras eſſe, hodie hinc abijt Alidem

Ad patrem huius. Ar. quẽ ad patrẽ, qui ſeruos eſt? Ty. & tu quidem

Seruos, & liber fuiſti, & ego me confido forẽ,

Si huius huc reconciliaſſo in libertatem filium.

Ar. Quid ais furcifer? tum te gnatum eſſe huic memoras liberum?

Ty. Non equidem me liberum, ſed Philocratem eſſe aio. Ar. quid eſt?

Vt ſceleſtus, Aegio, nũc is te ludos facit. nã is eſt

Seruos

Seruos ipſe:: neque præter eum, quiſquam ei ſeruos fuit.

Ty. *Quia tute ipſe eges in patria, nec tibi qui uiuas domi'ſt.*

Omneis inuenire ſimiles tibi uis. non mirum facis.

EST MISERORVM, *ut maleuolentes ſint, atque inuideant bonis.*

Ar. *Videſis Aegio, nequid tu huic temere inſiſtas credere.*

Atque ut perſpicio, profectò iam aliquid pugnæ edidit.

Filium tuum quòd redimere ſe ait, id neutiquam mihi placet.

Ty. *Scio te id nolle fieri. efficiam tamen ego id, ſi* Di *adiuuant.*

Illum reſtituam huic. hic autem in Aulidem *me meo patri.*

Propterea ad patrem hinc amiſi Tyndarum. Ar. *quin tute is es:*

Neque præter te in Aulude *ullus ſeruos iſthoc nomine'ſt.*

Ty. *Pergin' ſeruũ me exprobare eſſe, id quòd ui hoſtili obtigit?*

Ar. *Sed enim iam nequeo contineri.* Tyn. *heus tu, quid agis? quin fugis?*

Iã illhic nos inſectabit lapidibus, niſi illhũc iubes

Comprehendi. Ar. *crucior.* Ty. *ardent oculi. ſune opus, Aegeo.*
Viden' tu illi maculari corpus totum maculis luridis?
Atra bilis agitat hominem. Ar. *at pol te, ſi hic ſapiat ſenex,*
Atra pix agitet apud carnuficem, ac tuo capiti illuceat.
Ty. *Iam deliramenta loquitur: Laruæ ſtimulant uirum.*
Ae. *Hercle, quid ſi hunc comprehendi iuſſerim?* Ty. *ſapius magis.*
Ar. *Crucior, lapidem non habere me, ut illi maſtigiæ*
Cerebrum excutiam, qui me inſanum uerbis concinnat ſuis.
Ty. *Audin' lapidē quæritare?* Ar. *ſolus te ſolū uolo*
Aegio. Ae. *iſtinc loquere ſiquid uis, procul tamen audiam.*
Ty. *Nanque ædepol ſi adites propius, os denaſabit tibi*
Mordicibus. Ar. *neque pol me inſanum Aegio eſſe creduis:*
Neque fuiſſe unquam, neque eſſe morbum, quem iſthic autumat.
Verùm ſiquid metuis à me, iube uinciri: uolo,
Dum iſthic itidē uinciatur. Ty. *immo enimuero Aegio*
Iſthic, qui uolt, uinciatur. Ar. *tace modò, ego*

Phicocrates

Falſe faciam, ut uerus hodie reperiare Tyndarus

Longius quid mihi abnutas? Ty, tibi ego abnuto? quid agat, ſi abſis?

Ae. Quid ais? quid ſi adeam hunc inſanum? Ty. nugas ludificabitur.

Garriet, quòd neque pes unquam, neque caput compareat.

Armenta abſunt. Aiacem, hunc quom uides, ipſum uides.

Ae. Nihil facio, tamen adibo. Ty. nunc ego omnino occidi.

Nunc ego INTER SACRVM, SAXVMQ_VE STO: nec quid faciam ſcio.

Ae. Do tibi operã Ariſtophontes, ſi quid eſt, quod me uelis.

Ar. Ex me audibis uera, quæ nũc falſa opinare, Agio.

Sed hoc primùm expurgare tibi uolo, me inſaniã

Neque tenere, neque mî eſſe ullum morbum, niſi quôd ſeruio.

At ita me rex Deûm, atque hominum faxit patriæ compoem,

Vt iſtic Philochrates nõ magis eſt, quàm aut ego aut tu. Ae. ehò dic mihi.

Quis illhic igitur eſt? Ar. quem dixi à principio tibi.

Hoc ſi ſecus reperies, nullã cauſam dico, quĩ mihi

Et parentum, & libertatis apud te deliquio ſiet.
Ae. *Quid tu ais?* Ty. *me tuum eſſe ſeruom, & te meum herum.* Ae. *haud iſthuc rogo.*
Fuiſtin' liber? Ty. *fui.* Ar. *pol non fuit, nugas agit.*
Ty. *Quî tu ſcis? an fortaſſe fuiſti meæ matri obſtetrix*
Qui id tam audacter dicere audes? Ar. *puerum te uidi puer.*
Ty. *At ego te uideo maior maiorẽ. hem rurſum tibi,*
Rem meam nõ cures, ſi rectè facias. num ego curo tuam?
Ae. *Fuit né huic pater Theſaurochryſonicochryſides?*
Ar. *Non fuit, neque ego iſthuc nomen unquam audiui ante hunc diem.*
Philocrati Theodoromedes fuit pater. Ty. *pereo probè.*
Quin tu quieſcis directũ cor meũ, ac ſuſpẽde te.
Tu ſuſſultas, ego miſer uix aſto præ formidine.
Ae. *Satin' iſthuc mihi exquiſitu'ſt, fuiſſe hunc ſeruom in Aulide,*
Neque eſſe hunc Philocratem? Ar. *tam ſatis, quàm nunquam inuenies ſecus.*
Sed ubi is nunc eſt? Ae. *ubi ego minimè, atque ipſus ſe uolt maxumè.*
Tum igitur ego ærumnatus, deartuatus ſũ miſer
Sceleſti huius technis, qui me ut lubitu'ſt, ductauit dolis.

Sed uideſis. Ar. quin exploratum dico, & prouiſum hoc tibi.

Ae. Certon'? Ar. quin nihil unquam inuenies magis hoc certo certius.

Philocrates iam in aulide amicus ſuit mihi à puero puer.

Ae. Sed qua facie'ſt tuus ſodalis Philocrates? Ar. dicam tibi.

Macilento ore, naſo acuto, corpore albo, & oculis nigris,

Subruffus aliquantum, criſpus, cincinnatus. Ae. conuenit.

Ty. Vt quidem hercle in medium ego hodie peſſumè proceſſerim.

Væ illis uirgis miſeris, quæ hodie in tergo morientur meo.

Ae. Verba mihi data eſſe uideo. Ty. quid ceſſatis cõpedes

Currere ad me, meaq; amplecti crura, ut uos cuſtodiam?

Ae. Satin' me illi hodie ſceleſti capti ceperunt dolo?
Illhic ſeruũ ſe aſſimulabat, hic ſeſe autem liberũ.
NVCLEVN amiſi, reliquit pignori putamina.
Ita mihi ſtolido ſuis os ſublinêre offucijs.
Hic quidem me nunquã irridebit. Colaphe, Cordalio, Corax,
Ite iſtinc, efferte lora. Co. nũ. lignatũ mittimur?

ACTVS III. SCENA V.

Aegio. Tyndarus. Ariſtophontes.

INijcite huic actutum manicas maſtigiæ.
Ty. *Quid hoc eſt negocij? quid ego deliqui?* Ae. *rogas?*
Sator, ſartorq́; ſcelerum, & meſſor maxume?
Ty. *Non occatorem dicere debebas prius?*
Nam ſemper occant prius, q̃ ſarriunt ruſtici.
Ae. *At ut confidenter mihi contra aſtitit.*
Ty. DECET INNOCENTEM *ſeruom, atque innoxium*
Confidentem eſſe, ſuum apud herum potiſſumũ.
Ae. *Aſtringite iſti (ſultis) uehementer manus.*
Ty. *Tuus ſum. tu has quidem uel præcidi iube.*
Sed quid negocij, quamobrem ſuccenſes mihi?
Ae. *Quia me meamq; rem, quod in te uno fuit,*
Tuis ſceleſtis falſidicus fallacijs
Delacerauiſti, deartuauiſtiq; opes.
Confeciſti omnes res, atque rationes meas.
Ita mihi emiſiſti Philocratem fallacijs.
Illum eſſe ſeruom credidi, te liberum.
Ita uoſmet aiebatis, itaque nomina
Inter uos permutaſtis. Ty. *fateor omnia*
Facta eſſe ita, ut dicis, & fallacijs
Abiſſe eum abs te mea opera, atque aſtutia.
An obſecro hercle te, id nunc ſuccenſes mihi?

Ae. At cum cruciatu maxumo id factu'ſt tuo.
Ty. Dum ne ob maleſacta peream, parui æſtumo.
Si ego hîc peribo. aſt ille, ut dixi, non redit.
At erit mihi hoc factum mortuo memorabile.
Meũ herum captum ex ſeruitute, atque hoſtibus
Reducem feciſſe liberum in patriam ad patrem:
Meumq; potius me caput periculo
Præoptauiſſe, quàm is periret, ponere.
Ae. Facito ergo ut Acheronti ducas gloriam.
Ty. QVI PER uirtutem peritat, non pol interit.
Ae. Quando ego te exemplis peſſumis excruciauero
Atque ob ſutelas tuas te morti miſero,
Vel te interiſſe, uel periſſe prædicent:
Dum pereas, nihil interdico, dicant uiuere.
Ty. Pol ſi iſthuc ſaxis, haud ſine pœna feceris.
Si ille huc redibit, & ſicut confido affore.
Ar. Proh Di immortales, nunc ego teneo, nunc ſcio
Quid ſit hoc negocij: meus ſodalis Philocrates
In libertate'ſt ad patrem in patria. bene'ſt.
Nec quiſqua'ſt mihi, nunc æquè melius quoi uelī.
Sed hoc mihi ægre'ſt, me huic dediſſe operā malā
Qui nunc propter me, meaq; uerba uictus eſt.
Ay. Vetuin' te quicquam mihi hodie falſũ proloqui?
Ty. Vetuiſti. Ae. cur es auſus mentiri mihi?
Ty. Quia uera obeſſent illi, quoi operam dabam:
Nunc falſa proſunt. Ae. at tibi oberunt. Ty. opa
tumu'ſt:

At herum ſeruaui, quem ſeruatum gaudeo,
Quoi me cuſtodẽ addiderat herus maior meus.
Sed malè ne id factum arbitrare? Ae. peſſumè.
Ty. At ego aio, rectè, qui abs te ſeorſum ſentio.
Nam cogitato, ſiquis hoc gnato tuo
Tuus ſeruos faxit, qualem haberes gratiam?
Emitteres ne nec ne eum ſeruom manu?
Eſſet ne apud te is ſeruos acceptiſſimus? reſpõde.
Ae. Opinor. Ty. cur ergo iratus mihi es?
Ae. Quia illi fuiſti, quàm mihi fidelior.
Ty. Quid tu una nocte poſtulauiſti, & die,
Recens captum hominem & nuperũ, & nouitiũ
Te perdocere, ut melius conſulerem tibi,
Quàm illi, qui cum unà puero ætatem exegerã?
Ae. Ergo ab eo petito iſtam gratiam. ducite
Vbi ponderoſas craſſas capiat compedes.
Inde ibis porrò in latomias lapidarias,
Ibi quom alij octonos lapides effodiunt, niſi
Quotidianum ſexquiopus confeceris,
Sexcentoplago nomen indetur tibi.
Ar. Per Deos, atque homines te ego obteſtor, Aegio,
Ne tu iſthũc hominem perduis. Ae. curabitur.
Nam noctu neruo uinctus cuſtodibitur,
Interdiu ſub terra lapides eximet.
Diu ego hunc cruciabo, non uno abſoluam die.
Ar. Certũ ne eſt tibi iſtuc? Ae. non moriri certius.
Abducite iſtum actutũ ad Hippolytum fabrum.

Iubete huic craſſas compedes impingier,
Inde extra portam ad meum libertum Cordaliũ
In lapidicinas facite deductus ſiet.
Atque hunc ita me uelle dicite curarier,
Ne quid deterius huic ſit, q̃ quoi peſſume'ſt.

Ty. Cur ego te inuito me eſſe ſaluom poſtulem?
Periclum uitæ meæ tuo ſtat periculo
Poſt mortem, in morte nihil eſt, quod metuam mali.
Et ſi peruiuo, uſque ad ſummam ætatem, tamen
Breue ſpatium eſt perferundi, quæ minitas mihi.
Vale, atque ſalue, etſi aliter ut dicam, meres.
Tu Ariſtophontes, de me ut meruiſti, ita uale.
Nam mihi propter te hoc obtigit. Ae. abducite.

Ty. At unũ hoc te quæſo, ſi huc rebitet Philocrates,
Vt mihi eius facias conueniundi copiam.

Ae. Periſtis, niſi hunc iam è conſpectu abducitis.

Ty. Vis hæc quidẽ hercle'ſt, & trahi, & trudi ſimul.

Ae. Illhic eſt abductus recta in phylacã, ut dignus eſt.
Ego illis captiueis alijs documentum dabo.
Ne tale quiſquam facinus incipere audeat.
Quod abſque hoc eſſet, & qui mihi fecit palàm,
Vſque offerre natum ſuis me ductarent dolis.
Nunc certu'ſt nulli poſthæc quicquam credere.
Satis ſum ſemel deceptus. ſperaui miſer
Ex ſeruitute me exemiſſe filium.
Ea ſpes clapſa'ſt. perdidi unum filium

Puerũ quadrimum, quem mihi ſeruos ſurpuit.
Neque eum ſeruom unqam repperi, nec filium.
Maior potitus hoſtium eſt. quod hoc eſt ſcelus?
Quaſi in orbitatem liberos produxerim.
Sequere hâc, reducam te ubi fuiſti neminis.
Miſerei l' certu'ſt: quia mei miſeret nemo.
Exauſpicaui ex uinculis. Nunc intellego
Redauſpicandum hunc eſſe in catenas denuo.

ACTVS IIII. SCENA I.

Ergaſilus paraſitus. Aegio ſenex.

IVpiter ſupreme ſeruas me, meaſq; auges opes,
Maxumas optumitates, atque opiparas offers mihi.
Lucrum, ludum, iocum, feſtiuitatem, ferias,
Pompam, penum, potationes, ſaturitatẽ, gaudiũ.
Nec quoiquam homini ſupplicare nunc certu'ſt mihi.
Nam prodeſſe amico poſſũ, uel inimicũ perdere.
Ita hic me amœnitate amœna amœnus onerat dies.
Sine ſacris hæreditatem ſũ adeptus offertiſſumã.
Nũc curſum ad ſenem capeſſam hunc Aegionẽ, quoi boni

Tantum offero, quantum ipſe à Dis optat, atq; etiam amplius.
Nunc certa res eſt, eodem pacto, ut comici ſerui ſolent,
Conijciam in collum pallium, primo ex me hanc rem ut audiat,
Speroq; me ob hunc nuncium, æternum adeptu‑rum cibum.

Ac. *Quanto in pectore hanc rem meo magis uoluto, tanto mihi*
Aegritudo auctior eſt in animo. ad illum modũ ſublitum os eſſe
Hodie mihi, neque id perſpicere quiui' quod quõ ſcibitur,
Per urbem irridebor: quom ex templò ad forum aduenero,
Omnes de me loquentur, hic ille eſt ſenex ductus,
Quoi uerba data ſunt. ſed Ergaſilus eſt ne hic, quem uideo procul?
Collecto quidem eſt pallio. quid nam acturus eſt?

Er. *Moue abs te morã, atque Ergaſile age hãc rem:*
Eminor, interminorq;, ne quis mihi obſtiterit obuiam,
Niſi qui ſat diu uixiſſe ſeſe homo arbitrabitur.
Nam qui obſtiterit, ore ſiſtet. Ac. *hic homo pugillatum incipit.*

Er. *Facere certu'ſt. proinde oẽs itinera inſiſtant ſuas*

Neu quis in hac platea negotij conſerat quicquã ſui.
Nam meus eſt baliſta pugnus, cubitus catapulta'ſt mihi.
Humerus aries, tum genu ut quenque icero, ad terram dabo,
Dentilegos omnes mortales faciam, ut quẽque offendero.
Ac. Quæ illhæc eminatio'ſt, nã nequeo mirari ſatis.
Er. Faciam huius diei, lociq;, meiq; ſemper meminerit.
Qui mihi in curſu obſtiterit, ſaxo uitæ is obſtiterit ſuæ.
Ac. Quid hic homo tantum incipeſſit facere cum tãtis minis?
Er. Prius edico ne quis propter culpam capiatur ſuã.
Continete uos domi, prohibete à uobis uim meã.
Ac. Mirũ ædepol ni hic in uentrẽ ſũpſit confidẽtiã
Væ miſero illi, quoius cibo iſte factu'ſt impẽſior.
Er. Tum piſtores, ſcrofipaſci, qui alunt furfure ſues,
Quarum odore præterire nemo priſtinũ poteſt,
Eorũ ſi quoiusquã ſcrofã in publico cõſpexero,
Ex ipſis dominis meis pugnis exculcabo furfures
Ac. Baſilicas edictiones, atque imperioſas habet.
Satur homo'ſt. habet profectò in uentre confidentiam.

Er. *Tum piſcatores, qui præbent populo piſces fœtidos,*
Qui aduehuntur quadrupedanti, crucianti cantherio,
Quorũ odos ſubaſilicanos omnes abigit in forũ:
Eis ora ego uerberabo ſurpiculis piſcarijs,
Vt ſciant alieno naſo quã exhibeant moleſtiam.
Tum lanij autem, qui concinnant liberis orbas oues,
Qui locant cædundos agnos, & duplam agninam danunt,
Qui petroni nomen indunt uerueci ſectario:
Eum ego ſi in uia petronẽ publica conſpexero,
Et petronem, & dominum reddam mortales miſerrumos.

Ac. *Euge, edictiones ædilitias hic quidem habet.*
Mirumq; adeo'ſt, niſi hunc fecerunt ſibi Aetoli agoranomum.

Er. *Non ego nũc paraſitus ſũ ſed regũ rex regalior.*
Tantus uentri commeatus meo adeſt in portu cibus.
Sed ego ceſſo hunc Aegionem onerare lætitia ſenem?
Quoi hominum adæque nemo uiuit fortunatior,

Ac. *Quæ illhæc eſt lætitia, quã illhic lætus largitur mihi?*

Er. *Heus heus ubi eſtis? ecquis hoc mihi aperit oſtium?*

Ae. *Hic homo ad cœnam recipit ſe ad me*. Er. *ape-rite haſce ambas foreis*
Prius, quàm pultando aſſulatim foribus exitium affero.

Ae. *Perlubet hunc hominem colloqui*: Ergaſile.. Er. *Ergaſilum qui uocat?*

Ae. *Reſpice*. Er. *fortuna quod tibi nec facit, nec faciet, hoc*
Me iubes. ſed tu quis es? Ae. *reſpice ad me*, Ae-gio *ſum*. Er. *o mihi quantum'ſt*
Hominum optumorum? optume mihi in tempo-re aduenis.

Ae. *Neſcio quem ad portum nactus, ubi cœnes: eò faſtidis?* Er. *cedó*
Manum Ae. *manum?* Er. *manum, inquam, cedò tuam actutum*. Ae. *tene*.

Er. *Gaude* Ae. *quid ego gaudeam?* Er. *quia ego impero:, age gaude modô*.

Ae. *Pol mœrores mihi anteuortunt gaudijs*. Er. *noli iraſcier*.
Iam ego ex corpore exigã omneis maculas mœ-rorum tibi.
Gaude audacter Ae. *gaudeo, et ſi nihil ſciam, quod gaudeam*.

Er. *Bene facis. iube*. Ae. *quid iubeam?* Er. *ignem ingentem fieri*.

Ae. *Ignem ingentem?* Er. *ita dico, magnus ut ſit*

Ac. quid uolt uri? tuán'
Cauſa me ædes incenſurum cenſes? Er. noli iraſcier.
Iuben', an non iubes aſtitui aulas? patinas elui?
Laridum atque epulas foueri focul's feruētibus?
Alium piſces præſtinatum abire? Ac. hic uigilans ſomniat.

Er. Alium porcinam, atque agninam, & pullos gallinaceos?

Ac. Scis bene eſſe, ſi ſit unde. Er. pernam, atque ophthalmiam,
Horæum, ſcombrum, & trygona, & cetum, & mollem caſeum?

Ac. Nominandi iſtorum tibi erit magis, quàm edundi copia
Hîc apud me Ergaſile. Er. meán' me cauſa hoc cenſes dicere?

Ac. Nec nihil hodie, nec multo plus tu hîc edes, n fruſtra ſis.
Proin' tu tui quotidiani uicti uentrem ad me afferas.

Er. Quin ita faciam & ut recupias facere ſumptum, et ſi ego uetem.

Ac. Egó ne? Er. tú ne. Ac. tum tu mî igitur herus es? Er. immo bene uolens.
Vin'te faciam fortunatum? Ac. malim, quàm miſerum quidem.

Er. *Cedò manum.* Ae. *hem manum.* Er. *Dij te omnes adiuuant.* Ae. *nihil ſentio,*

Er. *Non enim es in ſenticeto, eò non ſentis. ſed iube Vaſa tibi pura apparari ad rem diuinam citô, Atque agnum afferri proprium, pinguem.* Ae. *cur?* Er. *ut ſacrufices.*

Ae. *Quoi deorum?* Er. *mihi hercle! nam ego nunc tibi ſum ſummus Iupiter, Idem ego ſũ ſalus, fortuna, lux, letitia, gaudiũ. Proin'tu deũ hũc ſaturitate facias tranquillũ tibi.*

Ae. *Eſurire mihi uidere.* Er. *mihi equidem eſurio, non tibi.*

Ae. *Tuo arbitratu: facilè patior.* Er. *conſuetus puer.*

Ae. *Iupiter te, Diq; perdant.* Er. *te hercle, mihi æquom'ſt gratias Agere ob nuntium: tantum ego nunc porto à portu tibi boni.*

Ae. *Nunc tu mihi places: abi ſtultus ſerò poſt tempus uenis.*

Er. *Igitur ſi olim aduenißem, magis tu tum iſthuc diceres! Nunc hanc lætitiam accipe à me, quam fero: nã filium tuum Modò in portu Philopolemum uiuom, ſaluom, & ſoſpitem Vidi in publica celoce: ibidemq; illum adoleſceutulum*

Alium unà, & tuum Stalagnum ſeruom, qui auſugit domo.
Qui tibi ſurripuit quadrimum puerũ filiolũ tuũ.

Ae. *Abi in rem malam, ludis me?* Er. *ita me amabit ſancta Saturitas*
Aegio itaq́ue ſuo me ſemper condecoret cognomine,
Vt uidi. Ae. *meum gnatum?* Er. *tuum gnatũ, & Genium meum.*
Et capteiuom illum Aulidenſem. AE. μὰ τὸν ἀπόλλω? *& ſeruolum.*

Ae. *Stalagnum, meum qui gnatum ſurripuit?* Er. νὴ τὴν κόραν.

Ae. *Iam diu?* Er. νὴ τὴν πραινέστην. Ae. *uenit?* Er. νὴ τὴν σιγνίαν.

Ae. *Certon'?* Er. νὴ τὴν φρουσινῶνα. Ae. *uideſis.* Er. νὴ τὸν ἀλάτριον.

Ae. *Quid tu barbaricas urbes iuras?* Er. *quia enim item aſperæ*
Sunt, ut tuum uictum autumabas eſſe. Ae. *uæ ætati tuæ.*

Er. *Quippe quando mihi nihil credis, quod ego dico ſedulò.*
Sed Stalagnus quoius erat tum nationis, quom hinc abijt?

Ae. *Quoius & nunc.* Er. *ſi quoius nunc eſt, Boius Boiam terit.*

Liberorum quærundorum cauſa ei credo uxor data'ſt.

Ae. Dic, bonan' fide tu mihi iſthæc uerba dixiſti? Er. bona.

Ae. Di immortales, iterum natus uideor, ſi uera autumas.

Er. An tu dubium habebis etiam, ſanctè quom ego iurem tibi?

Poſtremò Aegio, ſi parua iuriiurando'ſt fides,

Viſe ad portum. Ae. facere certu'ſt: tu intus cura quod opu'ſt.

Sume, poſce, prome quidu's: te facio cellariū.

Nam hercle niſi manticulatus probè hæc fuiſti, petito,

Aeternum tibi dapinato uictū, ſi uera autumas.

Er. Vnde id? Ae. à me, meoq; gnato. Er. ſpondén' tu iſtud? Ae. ſpondeo.

Er. At ego tuum tibi adueniſſe filium reſpondeo.

Ae. Cura quam optumè potes. Er. benè ambula, & redambula.

ACTVS IIII. CENA II.

Ergaſilus.

Ilbic hinc abit: mihi rē ſūmā credidit cibariā.

Di immortales, ut ego collos detruncabo tergoribus.

Quanta pernis peſtis ueniet. quanta labes larido.
Quanta ſumini abſumēdo. quāta collo calamitas.
Quanta lanijs laſſitudo. quanta porcinarijs.
Nam ſi alia memorem, quæ ad uentris uictum conducunt, mora'ſt.
Nunc ibo ad præ ſecturam, & ius dicā larido:
Et quæ pendent indemnatæ, pernis auxiliū ferā.

ACTVS IIII. SCENA III.

Aegionis puer.

DI eſpiter te Diq; Ergaſile perdant, & uentrem tuum,
Paraſitosq; omnes, & qui poſthac cœnam paraſitis dabit.
Clades, calamitas, quæ intemperies modò in noſtram aduenit domum?
Quaſi lupus eſuriens. metui ne in me faceret impetum.
Nimisq; hercle ego illum malé formidabam: ita frendebat dentibus.
Aduenicns modò deturbauit totum cum carne carnarium.
Arripuit gladium, prætruncauit tribus tergoribus glandia.
Aulas, calicesq; oēs confregit, niſi quæ modiales (erant.

Coquum percontabatur, poſſent ne ſeri aulæ re- ſerueſcere.

Cellas refregit omnes intus, recluſitq́; armariũ.

Aſſeruate iſtũc (ſultis) ſerui. ego ibo, ut conueni- am ſenem,

Dicam ut ſib i penum aliud ornet, ſiquidem ſeſe uti uolet.

Nam in hoc, ut hic quidem adornat, aut iam ni- hil eſt, aut iam nihil erit.

ACTVS V. SCENA I.

Aegio. Philopolemus. Philocrates.

Ae. *Ioui Disq́; ago gratias meritò magnas, quom te reducem*

Tuo patri reddiderunt: quomq́; ex miſerijs Plu- rimis

Me exemerunt, quæ adhuc te carens (dum hic fui) ſuſtentabam:

Quomq́; hunc conſpicio in poteſtate noſtra: quõ- q́; hæc reperta'ſt fides

Firma nobis. PHILOP. *ſatis iam dolui ex ani- mo, & cura me ſatis*

Et lacrumis màceràui hic. ſatis iam audiui tuas

Aerumnas ad portũ, quas tu memorauiſti mihi:

Hoc agamus. PHILOC. *quid nunc, quoniam*

tecum ſeruaui fidem,
Tibiq; hunc reducem in libertatem feci? AEG. *feciſti ut tibi*
Philocrates nũquam referre gratiã poßim ſatis,
Perinde ut tu promeritus de me & filio. PHILOP. *immò potes*
Pater, & poteris, & ego potero, & Di *poteſtatem dabunt,*
Vt beneficiũ benemerẽti noſtro merito muneres:
Sicut tu huic potes pater mi facere merito maxumè.
AEG. *Quid opus uerbis? lingua nulla'ſt, qua negem quicquid roges.*
PHILOC. *Poſtulo abs te, ut mihi illum reddas ſeruom, quem hîc reliqueram*
Pignus pro me: qui mihi melior, quàm ſibi ſemper fuit:
Pro beneſactis eius, uti preitum poßim reddere.
AEG. *Quòd beneſeciſti, refertur gratia. id quod poſtulas,*
Et id, & aliud, quod me orabis, impetrabis, atque te
Nolim ſuccenſere, quòd ego iratus ei feci malè.
PHILOC. *Quid feciſti?* AE. *in lapicidinas compeditum condidi,*
Vbi reſciui mihi data eſſe uerba. PHILOC. *uæ miſero mihi:*

Propter meum capud labores homini eueniſſe optumo?

AEG. *At ob eam rē mihi libellā pro eo argenti ne duis:*
Gratis à me, ut ſit liber, abducito. PHILOC. *ædepol* Aegio
Facis benignè, ſed quæſo hominē iubeas accerſſi. AEG. *licet.*
Vbi eſtis uos? ite actutū, Tyndarū huc accerſſite.
Vos ite intrò. interibi ego ex hac ſtatua uerucea uolo
Erogitare meo minore quid ſit factum filio.
Vos lauate interibi. PHILOP. *ſequere hâc Philocrates me intrò:* PHILOC. *ſequor.*

ACTVS V. SCENA II.

Aegio ſenex. Stalagnus, fugitiuos.

AE. *AGe tu, illhuc procede bone uir, lepidum mancupium meum.*

ST. *Quid me oportet facere, ubi tu talis uir falſum autumas?*
Fui ego lepidus, uel bonus uir nunquam: neque frugi bonæ,
Neque ero unquam, neque ſpem ponas, me bonæ frugi fore.

AEG. *Propémodum ubi loci tuæ fortunæ ſint, facilè intelligis.*

Si eris uerax, rẽ tuã facies ex mala meliuſculam.
Rectè, & uera loquere: ſed neque tu uerè, neque
rectè adhuc
Feciſti unquam. ST. quid ego fatear? credin'
pudeat quom autumes?
AE. At ego faciam, ut pudeat. nam in ruborem te to-
tum dabo.
ST. Eia, credo ego imperito plagas minitaris mihi.
Tandem iſta aufer. dic quid fers, ut feras hinc
quod petis.
AG. Satis facundus: ſed fieri dictis cõpendium uolo.
ST. Vt uis fiat. AE. bene morigerus fuit puer: nunc
non decet.
Hoc agamus: iam animaduorte: hæc mihi, quæ
dicam, ediſſere:
Si eris uerax, tuas res feceris meliuſculas.
ST. Nugæ iſthæc: nõ me cẽſes ſcire, quo dignus ſiẽ?
AE. At ea ſubterfugere potis es pauca, ſi nõ omnia.
ST. Pauca effugiam ſcio: nam multa euenient, &
meri.o meo:
Quia & fugi, & tibi ſurripui filium, & eum
uendidi.
AE? Quoi homini? ST. Theodoromedi in Aulide
Polyplusio,
Sex minis. AE. proh Di immortales, is quidem
huius eſt pater
Philocratis. ST. quin melius noui, quàm te,

& uidi ſæpius.

AE. *Serua Iupiter ſuprme & me, & meum gnatum.*
Philocrates, per tuũ Geniũ obſecro exi, te uolo.

ACTVS V. SCENA III.

Philocrates. Aegio. Stalagnus.

PH. *AEgio adſum, ſiquid me uis, impera.* AEG. *hic gnatum meum*
Tuo patri ait uendidiſſe ſex minis in Aulide.

PH. *Quandiu id factu'ſt?* ST. *hic annus incipit uiceſimus.*

PH. *Falſa memorat.* ST. *aut ego, aut tu. nam tibi quadrimulum*
Tuus pater peculiarem paruolum puero dedit.

PH. *Quod erat ei nomen? ſi uera dicis, memorãdum mihi.*

ST. *Pægniũ uocitatus eſt, pòſt uos indidiſtis Tyndaro*

PH. *Cur ego te non noui?* ST. QVIA MOS OBLIVISCI HOMINIBVS:
Neque nouiſſe, quoius nihili ſit faciunda gratia.

PH. *Dic mihi, is ne iſthic fuit, quem uendidiſti meo patri,*
Qui mihi peculiaris datus eſt, huius filius?
Viuit ne is homo? ST. *argentum accepi, nil curaui cæterum.*

AE. *Quid tu ais?* PH. *quin iſthic ipſu'ſt Tyndarus*

tuus filius,
Vt quidem hic argumenta loquitur: nam is me=cum à puero puer
Bene pudiceq́; educatus eſt uſque ad adoleſcẽtiã.
AE. *Et miſer, & fortunatus ſum, ſi uera dicitis.*
Eò ſũ miſer, quia malè illi feci, ſi gnatus meu'ſt.
Heheu quom ego plus, minuſq́; feci illi, quàm æquom fuit.
Quòd malè feci, crucior, modò ſi infectum fie=ri poßiet.
Sed eccũ incedit huc ornatus audax ſuis uiribus.

ACTVS V. SCENA IIII.

Tyndarus. Aegio. Philocrates. Stalagnus

TY. V*idi ego multa ſæpe picta, quæ ſub Ache=ronte fierent*
Cruciamenta: uerumenimuero nullus adæque'ſt Acherons, (loc...
Atque ubi ego fui in lapicidinis, illic ibi dem...
Vbi labore laßitudo eſt oĩs exigũda ex corpore,
Nam ubi illò adueni, quaſi patricijs pueris aut monedulæ,
Aut anates, aut coturnices, dãtur queiscũ luſitẽt,
Itidem huc mihi aduenienti upupa, quæ me dele=ctet, data'ſt.
Sed herus eccum ante hoſtium, & herus alter

eccum ex Aulide
Redit. AE. *ſalue exoptate gnate mi*. TY.
hem quid gnate mi?
Atat ſcio cur te patrē aſſimules eſſe, & me filiū,
Qui mihi itē ut parentes, lucis das tuendæ copiā.
PH. *Salue Tyndare*. TY. *& tu, quoius cauſa hanc ærumnam exigo*.
PH. *At nunc liber in diuitias ſaxo uenies. nam tibi*
Pater hic eſt: hic ſeruos, qui te huic hinc quadrimum ſurpuit,
Vendidit patri meo te ſex minis: is te mihi
Paruolum peculiarem paruolo puero dedit.
Illhic indicium fecit: nam hunc ex Aulide huc reducimus.
TY. *Quid? filium?* PH. *intus eccum fratrē germanū tuū*.
TY. *Quid tu ais? adduxtin' illum huius captiuō filiū?*
PH. *Quin, inquam, intus hic eſt*. TY. *feciſti ædepol & rectè, & benè*.
PH. *Nunc tibi pater hic eſt: hic fur tuus, qui paruom hinc te abſtulit*.
TY. *At ego nunc grandis grandem ob furtum ad carnuficem dabo*.
PH. *Meritus eſt*. TY. *ergo ædepol meritā mercedem dabo*.
Sed dic oro, pater meus tú ne es? AE. *ego ſum gnate mi*.
TY, *Nunc demū in memoriā redeo, quō mecū cogito.*
Nunc ædepol demum in memoriam regredior,

audiſſe me
Quaſi per nebulã, Aegionẽ meũ patrẽ uocarier.
AE. *Ego ſum.* TY. *compedibus, quæſo, ut tibi ſit leuior filius,*
Atque hic grauior ſeruos. AE. *certu'ſt principium id præuortier.*
Eamus intrò, ut arceſſatur faber, qui iſtas compedes
Tibi adimam, huic dem. ST. *quoi peculi nihil eſt; rectè feceris.*

GREX.

Spectatores, ad pudicos mores facta hæc fabula'ſt:
Neque in hac ſubitæ cogitationes ſunt, ulláue amatio,
Nec pueri ſuppoſito, nec argenti circumductio,
Neque ubi adoleſcens uxorem ducat clam ſuum patrem.
Huiuſmodi paucas poetæ referunt comœdias,
Vbi boni meliores fiant. nunc uos, ſi uobis placet,
Et ſi placuimus, neque odio fuimus, ſignum hoc mittite,
Qui pudicitiæ eſſe premiũ uoltis, plauſum date.

TRINVMMVS

DRAMATIS PERSONAE

LVXVRIA	PROLOGVS.
INOPIA.	
MEGARONIDES	SENEX.
CALLICLES	SENEX.
LYSITELES	ADOLESCENS.
PHILTO	SENEX.
LESBONICVS	ADOLESCENS.
STASIMVS	SERVOS.
CHARMIDES	SENEX.
SICOPHANTA.	

ARGVMENTVM.

Theſaurum abſtruſũ domo abiens peregrè Charmides,
Remq; omnem amico Callicli mandat ſuo.
Iſthoc abſente malè rem perdidit filius.
Nam & ædeis uendit: has mercatur Callicles.
Virgo indotata, ſoror iſtius poſcitur.
Minus quo cum inuidia ei det dotem Callicles,
Mandat qui dicat aurum ferre ſeſe à patre.
Vt uenit ad ædeis, hunc deludit Charmides
Senex ut rediit, quoius nubunt liberi.

PROLOGVS.

Luxuria, & Inopia

LV. S*Equere me mea gnata, ut munus fungaris tuum.*
IN. *Sequor: ſed finem fore quem dicam, neſcio.*
LV. *Adeſt.hem illæ ſunt ædeis, i intrò nunc iam.*
Nunc ne quis erret uoſtrum, paucis in uiam
Deducam, ſi quidem operam promittitis dare.
Nunc primum igitur, quæ ego ſim, & quæ illa hæc etiam ſiet,
Huc quæ abijt intrò, dicam, ſi animũ aduortitis.
Primùm mi Plautus nomen LVXVRIAE *indidit:*
Tũ mihi gnatã hanc is eſſe uoluit, INOPIAM.
Sed huc quid introierit impulſu meo,
Accipite, & date mihi uacuas aureis, dum eloquor.
Adoleſcens quidam eſt, in hiſce qui habitat ædibus.
Is rem paternam me adiutrice perdidit.
Quoniam, qui me aleret, nihil eſſe uideo relqui,
Dedi meam gnatam, qui cum ætatem exigat.
Sed de argumento ne expectetis fabulæ.
Senes, qui huc uenient, hi rem uobis aperient.
Nã nomẽ Græcè huic eſt THESAVRO *fabulæ.*

Philemon ſcripſit, Plautus uortit barbarè:
Nomē TRINVMMO *fecit. nūc hoc uos rogat,*
Vt liceat poſsidere hanc nomen fabulam.
Tantum eſt. ualete: adeſte cum ſilentio.

ACTVS I. SCENA I.

Megaronides.

NAE *amicum caſtigare ob meritam malā noxiā,*
Immane eſt facinus: uerùm in ætate utile & conducibile.
Nam ego amicum hodie meum concaſtigabo pro commerita noxia
Inuitus: ni me id inuitet, ut faciam, fides nam hic nimium morbus
Mores inuaſit bonos: ita plerunque omnes iam ſunt intermortui.
Sed dum illi ægrotant, interim mores mali, quaſi herba irrigua,
Succreuerunt uberrimè: neque quicquam hic utile nunc eſt,
Niſi mores mali: eorum licet iam meſſem metere maximam.
Nimioq; hîc pluris pauciorum gratiam faciunt pars hominum,
Quàm id, quod proſit pluribus: ita uincūt illud

Cōducibile, gratiæ, quæ in rebus multis obſtitāt,
Odioſæq; ſunt, remoramq; faciunt rei priuatæ, & publicæ.

ACTVS I. CENA II.

Callicles, Megaronides, ſenes.

LArem corona noſtrum decorari uolo, uxor uenerare, ut
Nobis hæc habitatio bona, fauſta, felix, fortunataq; eueniat,
Teq; ut quàm primùm poßim, uideā emortuā.
ME. Hic ille eſt, ſenecta ætate qui factus eſt puer, qui admiſit
In ſe culpam caſtigabilem. aggrediar hominem.
CA. Quoia uox prope me ſonat? ME. tui beneuolētis, ſi ita es, ut ego uolo:
Sin aliter es, inimici atque irati tibi. CA. ó amice ſalue, atque
Aequalis. ut uales, Megaronides? ME. & tu ædepol ſalue Callicles.
Valen'? ualuiſtin'? CA. ualeo, & ualui rectius. ME. quid agit
Tua uxor? ut ualet? CA. plusquàm ego uolo. ME. benè hercule
Eſt, illam tibi benè ualere, & uiuere. CA. credo hercle te
Gaudere, ſiquid mihi mali eſt. ME. omnibus

amicis quod mihi eſt,
Cupio eſſe idem. CA. *ehò tua uxor quid agit?*
ME. *immortalis eſt,*
Viuit, uicturaq́; eſt? CA. *bene hercle denuntias, deosq́; oro, ut*
Vitæ tuæ ſuperſtes ſuppetat, dum quidem hercle tecum nupta ſit.
ME. *ſanè uelim: ſed miſſa hæc face, atque hoc animum aduorte.*
Nam ego dedita opera huc ad te aduenio. CA. *quid uenis?*
ME. *Malis te ut uerbis multis multùm obiurgem.* CA. *men'?*
ME. *Num quis eſt hîc alius, præter te, atque me?* CA. *nemo'ſt. quid igitur?*
ME. *Rogitas? té ne obiurgitē? niſi tute mihi me cēſes*
Dicturū malè nā ſi in te ægrotāt artes animi tui.
Sin immutare uis ingenium moribus, aut ſi demutant mores
Ingenium tuum, neque eos antiquos ſeruas, aſt captas nouos:
Omnibus amicis morbum tu incuties grauem: ut te uidere,
Audireq́;, ægroti ſient. CA. *quid in mentem uenit*
Tibi iſthæc dicta dicere? ME. *quia oēs bonos, bonasq́;*

Accurare addecet, ſuſpitionem, & culpam ut ab
ſeſe ſegregent,

CA. *Non poteſt utrunque fieri.* ME. *quapropter?*
CA. *rogas? ne admittam*
Culpam: ego meo ſum promus pectori, ſuſpitio
eſt in pectore alieno
Sita. nam nunc ego ſi te ſurripuiſſe ſuſpicer Ioui
coronam de capite
E *Capitolio, quod in culmine aſtat ſummo: ſi id*
non feceris, atque
Id tamen mihi lubeat ſuſpicarier: quid tu id pro=
bibere me potes,
Ne ſuſpicer? ſed iſthuc negotij ſcire cupio quic=
quid eſt. ME. *haben'*
Tu amicum aut familiarem quempiam, quoi pe=
ctus ſapiat?

CA. *Aedepol haud dicam dolo. ſunt, quos ſcio eſſe*
amicos: ſunt, quos ſuſpicor:
Sunt, quorũ ingenia, atque animos non poßim
noſcere, ad amici
Partem, an ad inimici perueniant. ſed tu ex ami=
cis certis mihi es
Certißumus. ſiquid ſcis me feciſſe inſcitè, aut =
improbè, ſi id me
Non accuſas, tute ipſe obiurgandus es ſcio. ME.
& ſi huc alia cauſa
Ad te adueni, æquõ poſtulas. CA. *expecto, ſi*

E

quid dicas.

Primum dum omnium, malè dictitatur tibi uolgo in ſermonibus:

Turpilucricupidum te uocant ciues tui: tū autem ſunt alij, qui te

Volturium uocāt: hoſteis ne, an ciueis comedis, paruipendere.

Hæc cum audio in te dici, excrucior miſer. CA. eſt, atque non eſt

Mihi in manu Megaronides: quin dicāt non eſt: meritò ut ne dicant,

Id eſt. ME. fuit ne hic tibi amicus Charmides? CA. eſt, & fuit: id ita eſſe,

Vt credas, rem tibi authorem dabo. nam poſtquam hic eius rem confregit

Filius, uidetq; ipſe ad paupertatem protractum eſſe ſe, ſuamq;

Filiam eſſe adultam uirginem, ſimul eius matrē, ſuamq; uxorem mortuam:

Quoniam hinc iturū'ſt ipſe in Seleucicam, mihi comendauit uirginem

Gnatam ſuam, & rem ſuam omnem, & illum corruptum filium.

Hic ſi inimicus eſſet, credo, haud crederet. ME. quid tu adoleſcentem,

Quem eſſe corruptum uides, qui tuæ mandatus eſt fidei & fiduciæ,

Quin eum reſtituis? quin ad frugem corrigis?
ei rei operam dare te fuerat
Aliquanto æquius, ſi qui probiorem facere poſ-
ſis, non uti in eandem
Tute accederes infamiam, malumq; ut eius cum
tuo miſceres
Malo. CA. *quid feci?* ME. *quod homo nequã.*
CA. *non iſthuc meum eſt.*
ME. *Emiſtin' de adoleſcente has ædes? quid taces?*
ubi nunc tute habitas?
CA. *Emi, atque argentũ dedi, minas quadraginta a-*
doleſcenti ipſi
In manum. ME. *dediſtin' argentum?* CA. *fa-*
ctum, neque facti piget.
ME. *Aedepol fidei adoleſcentis mandatum malè.*
dediſti næ hoc pacto ei
Gladium, qui ſe occideret. quid ſecus eſt, aut
quid intereſt, dare
Te in manu argentum amanti homini adoleſcẽ-
ti, animi impoti,
Qui exædificaret ſuam inchoatam ingnauiam?
CA. *non ego*
Illi argentum redderem? ME. *non redderes: ne-*
que de illo quicquam
Neque emeres, neque uenderes: nec, qui dete-
rior eſſet, faceres copiam.
Inconciliaſtin' eum, qui mandatu'ſt tibi: illum,

qui mandauit, eum
Exturbaſti ex ædibus? ædepol mandatum pulchrè, & curatum probè.
Crede huic tute, iam ſuam melius rem geſſerit. CA. *ſubigis maledictis*
Me tuis Megaronides nouo modo, adeo, ut quod meæ concreditum
Sit taciturnitati clàm, fidei, & fiduciæ, ne enũciarem quoiquam,
Neu facerem palàm, ut mihi neceſſe ſit iam id tibi concredere.

ME. *Mihi quod credideris ſumes, ubi poſueris.* CA. *circunſpicedum te, ne*
Quis abſit arbiter nobis, & quæſo itidem idem circunſpice.

ME. *Auſculto ſiquid dicas.* CA. *ſi taceas, loquar, quoniam hinc eſt*
Profectus peregrè Charmides, theſaurum mihi demonſtrauit
In hiſce ædibus, hîc in conclaui quodam. ſed circunſpice.

ME. *Nemo eſt.* CA. *nummorum philippeûm ad tria millia.*
Id ſolus ſolum per amicitiam, & per fidem flens me obſecrauit,
Suo ne gnato crederem, né ue quoiquam, unde ad eum id

*Poſſet permaneſcere, nunc ſi ille huc ſaluos re-
uenit, reddam
Suum ſibi. ſi quid eo fuerit, certò illius filiæ,
quæ mihi mandata,
Si habeo, dotem unde dem, ut eam in ſe dignam
conditionem
Collocem.* ME. *proh Di immortales uerbis
paucis quàm citò
Alium feciſti me: alius ad te ueneram. ſed ut
occœpiſti, perge
Porrò proloqui.* CA. *quid tibi ego dicam, qui
illius ſapientiam,
Et meam fidelitatem, & celata omnia penè ille
ignauos
Funditus peſundedit?* ME. *quî dum?* CA. *quia
rure dum ſum
Ego unos ſex dies, me abſente, atque inſciente,
inconſultu meo,
Aedes uenales haſce inſcribit litteris, adeſuri-
uit magis,
Et inhiauit acrius lupus: obſeruauit, dum dor-
mitarent canes,
Gregem uniuerſum uoluit ſecum auortere, fe-
ciſſet ædepol,
Ni hæc præſenſiſſent canes: ſed nunc rogare
ego uici ſſim te uolo,
Quid fuit officium meum me facere, face ſciam.*

utrum indicare

Me ei theſaurũ, æquõ ſuit, aduorſum quod eius

Me obſecrauiſſet pater, an ego alium dominum paterer

Fieri hiſce ædibus, qui emiſſet? eius eſſet ne eius pecunia?

Emi egomet potius ædeis: argentum dedi, theſauri

Cauſa: ut ſaluom amico traderem. neque adeo haſce emi

Mihi, neque uſuræ meæ: illi redemi rurſum, à me argentum dedi.

Hæc ſunt, ſeu rectè, ſeu peruorſè facta ſunt, egomet feciſſe

Confiteor Megaronides. hem mea malefacta, hem meam

Auaritiam tibi, haſcine propter res maledictas

Famas ferunt. ME. pauſa, uiciſti caſtigatorem tuum, occluſiſti

Linguam, nihil eſt qui reſpondeam. CA. nunc ego te quæſo,

Vt me opera & conſilio iuues: com municesq; hanc mecum meam

Prouinciam. ME. polliceor operam. ergo, ubi eris paulopoſt? CA. domi.

Nunquid uis? ME. cures tuam fidem. CA. fit ſedulò. ME. ſed quid ais?

CA. Quid uis? ME. ubi nunc adoleſcens habet? CA.

poſticulum

Hoc recepit, quom uendidit. ME. *iſthuc uolebam ſcire.*

I ſanè nunc iam. ſed quid ais? CA. *quid?* ME. *nunc uirgo nempe apud te eſt?*

CA. *Ita eſt, iuxtaq; eam curo cum mea.* ME. *rectè facis.* CA. *nunc prius*

Quàm abeo, me rogitaturus? ME. *uale: nihil eſt profectò ſtultius,*

Neque ſtolidius, neque mendaciloquius, neque argutum magis,

Neque confidentiloquius, neque periurius, quàm urbani aſsidui

Ciues, quos ſcurras uocant. atque egomet me adeo cum illis

Vnà ibidem traho, qui illorum uerbis falſis acceptor fui.

Qui omnia ſe ſimulant ſcire, nec quicquã ſciunt.

Quod quique in animo habent, aut habituri ſunt,

Sciunt. id quod in aurem Rex Reginæ *dixerit, ſciunt. quod*

Iuno fabulata ſit cum Ioue: quæ neque futura, neque facta ſunt,

Tamen illi ſciunt, falſò ne, an uerè laudent, culpent, quem uelint,

Non floccifaciunt, dum illud quod lubeat, ſciant. omnes

Mortales hunc aiebant Calliclem indignum ciuitate hac

Eſſe uiuere, bonis qui hunc adoleſcentem euertiſſet ſuis.
Ego de uerbis eorum ſamigeratorum inſcius, proſilui amicum
Caſtigatum innoxium. quòd ſi exquiratur uſque ab ſtirpe authoritas,
Vnde quicquid auditum dicant: niſi id appareat, ſamigerator
Næ ſit cum damno & malo. hoc ita ſi fiat, publico fiat bono:
Pauciſsimi ſaxim, quam ſciant, quid neſciunt, occluſioremq; habeant ſtultiloquentiam.

ACTVS II. SCENA I.

Lyſiteles adoleſcens.

MVltas res ſimul in meo corde uorſo, multùm in cogitando
Dolorem indipiſcor, egomet me conquoquo, & macero, & deſatigo,
Magiſter mihi exercitor animus hinc eſt: ſed hoc non liquet:
Nec ſatis cogitatum, utram potius harum mihi artem expeteſſam,
Vtram ætati agundæ arbritrer firmiorem, amori ne, an rei (ptatis ſit uitæ
Obſequi potius par ſiet: utra in parte plus uolu-

Ad ætatem agundam, de hac re mihi ſatis haud
liquet. niſi hoc
Sic faciam, opinor utranque rem ſimul expu=
tem: iudex ſim, reus ue
Ad eam rem: ita faciã, ita placet. omniũ primũ
Amoris arteis eloquar, quemadmodum expedi=
ant, NVNQVAM
Amor quenquam niſi cupidum hominem poſtu=
lat: ſe in plagas
Conijcere eos cupit, eos conſectatur, ſubdolè
blanditur, ab re
Conſulit, blandiloquentulus, harpago, mendax,
cupes, auarus,
Elegans, deſpoliator, latebricolarum hominum
corruptor, *(apage te,*
Blandus, inops, celati indagator: quid non?
Amor, non places, nihil te utor: quanquam
illud eſt dulce, eſſe & bibere.
Amor amara dat tibi ſatis, quod ægrè ſit, fugit
forum,
Fugat uos cognatos, fugat ipſe ſe à ſuo contuitu:
Neque enim eum ſibi amicum uolunt dici. mille
modis amor
Ignorandu'ſt, procul adhibendus eſt, atque ab=
ſtinendum.
NAM *qui in amore præcipitauit, peius perit,*
q̃ ſi ſaxo ſaliat.

Apage ſis amor, tuas res tibi habe, amor mihi
amicus ne ſuas unquam.
Sunt tamen quos miſeros, maleq́; habeas, quos
tibi obnoxios
Feciſti. certu'ſt ad frugem applicare animum:
quanquam ibi animo
Labos grandis capitur. boni ſibi hæc expetunt,
rem, fidem, honorem;
Gloriam, & gratiam: hoc probis pretiu'ſt: eò
mihi magis lubet
Cum probis potius, quàm cum improbis uiuere
uanidicis.

ACTVS II. SCENA II.

Philto ſenex. Lyſiteles adoleſcens.

QVò illhic homo ſe penetrauit ex ædibus?
Ly. pater adſum.
Impera quid uis, neque tibi ero in mora, neque
latebroſe me abs tuo
Con ſpectu occultabo. Ph. feceris par tuis cæteris
factis, patrem
Tuum ſi percoles, per pietatem nolo ego cum
improbis te uiris
Gnate mi, neque in uia, neque in foro ullum
ſermonem exequi.
Noui ego hoc ſeculum moribus quibus ſit,

MALVS bonum malum
Eſſe uolt, ut ſit ſui ſimilis: turbant, miſcent mores mali, rapax,
Auarus, inuidus, ſacrum profanum, publicum priuatum habent:
Hiulca gens: hæc ego doleo, hæc ſunt, quæ excruciant.
Hæc dies, noctesq; tibi canto, ut caueas. quod manu non queunt
Tangere, tantũ fas habẽt, quo manus abſtineãt.
Cætera rape, trahe, fuge, late. lacrumas hæc mihi, quom uideo,
Eliciunt, quia ego ad hoc genus hominum duraui, quin prius
Me ad plures penetraui: nam ij mores maiorum laudant,
Eoſdem latitant: hiſce ego te artibus gratiam facio, neu colas,
Neu imbuas ingenium. meo modo, & moribus uiuito antiquis.
Quæ ego tibi præcipio, hæc facito. nihil ego iſtos moror fatuos
Mores, & turbidos, quibus boni dedecorant ſe. hæc tibi, ſi mea
Imperia capeſſes, multa bona in pectore cõſidẽt.
L. Semper ego uſque ad hanc ætatem ab ineunte adoleſcentia

Tuis ſeruiui ſeruitutem imperijs, & præceptis pater.
Proin' ego me liberum eſſe ratus ſum, pro imperio tuo
Meum animum tibi ſeruitutē ſeruire æquō cēſui.
Ph. Q_VI HOMO *cum animo inde ab ineunte ætate depugnat ſuo,*
Vtrum id itáne eſſe mauelit, ut eum animus æquom cenſeat,
An ita potius, ut parentes eum eſſe, & cognati uelint.
Si animus hominem perpulit, actum eſt: ſi animo ſeruiuit, non ſibi:
Si ipſe animum perpulit, dum uiuit, uictor uictorum cluet.
Tu ſi animum uiciſti potius, quàm animus te, eſt quòd gaudeas.
Nimio ſatiùs tui opu'ſt, te ita eſſe, quàm ut animo lubet.
Q_VI ANIMVM *uincunt, quàm quos animus, ſemper probiores*
Cluent. Ly. *iſthæc ego mihi ſemper habui ætati tegumentum*
Meæ, ne penetrarem meuſquam, ubi eſſet damni conciliabulum:
Ne noctu irem obambulatum, neu ſuum adimerem alteri.

Neu tibi ægritudinem pater parerem, parſi ſeduló.
Sarta tecta, tua præcepta uſque habui mea modeſtia.

Ph. Quid exprobas, bene quod feciſti? tibi feciſti, non mihi. (xumè.
Mihi quidem ætas acta eſt: tua iſthuc refert ma-
IS PROBVS EST, quem non pœnitet, quàm probus ſit, & frugi bonæ.
Benefacta benefactis alijs pertegito, ne perpluāt.
Qui ipſus ſe cõtemnit, in eo'ſt indoles induſtriæ.

Ly. Ob eam rem hæc pater autumaui, quia res, quæda'ſt, quam uolo
Ego me abs te exorare. Ph. quid id eſt? ueniam iam dare geſtio.

Ly. Adoleſcenti huic genere ſummo, amico, atque æquali meo,
Minus qui cautè, & cogitatè ſuam rem tractauit, pater,
Bene uolo ego illi facere, ſi tu non abnuis. Ph. nempe de tuo.

Ly. De meo: nam quod tuu'ſt, meu'ſt: omne meum eſt autem tuum.

Ph. Quid, is eget ne? Ly. eget. Ph. habuit ne rem? Ly. habuit.

Ph. Quî eam perdidit? publicis ne affinis fuit, an maritumis

Negotijs? mercaturam ne, an uenales habuit.
ubi rem perdidit?

Ly. Nihil iſtorum. Ph. quid igitur? Ly. per comi-
tatem ædepol,

Pater, præterea aliquantum animi cauſa in deli-
tijs diſperdidit. (riter, qui

Ph. AEDEPOL hominē prædicatū ſermè ſamilia-
Quidem nunquam per uirtutem rem confregit,
atque eget,

Nihil moror eum tibi eſſe amicum, cum eius-
modi uirtutibus. (uolo.

Ly. Quia ſine omni malitia, ſi tolerare eius egeſtatē

Ph. DE MENDICO malè meretur, qui ei dat quod
edat, aut quod bibat.

Nam & illud quod dat, perdit, & illi producit
uitam ad miſeriam.

Non eò hoc dico, quin quæ tu uis, ego uelim,
& ſaciam lubens:

Sed ego hoc uerbum quom illi quoidam dico,
præmonſtro tibi,

Vt ita aliorum miſereat, caue tui alius miſereat.

Ly. Deſerere illum, & deiuuare in rebus aduorſis
pudet.

Pol pudere, quàm pigere præſtat, totidem lite-
ris. Ly. ædepol

Deûm uirtute dicam pater, & maiorum, & tua
multa bona

Bene parta habemus: bene ſi amico feceris, ne
pigeat feciſſe.
At potius pudeat, ſi non feceris. Ph. de magnis
diuitijs ſiquid (cui
Demas, plus fit, an minus? Ly. mitus pater. ſed
Immunifico ſcis quid cantari ſolet, QVOD
habes, ne habeas.
Et illud, Quod nunc non habes, habeas malum:
quandoquidem
Nec tibi bene eſſe potes pati, nec alteri. Ph. ſcio
equidem
Iſthuc ita ſolere fieri: uerùm gnate mi is eſt im-
munis, quoi
Nihil eſt, qui munus fungatur ſuum. Ly. Deûm
uirtute
Habemus, & qui noſmet utamur pater, & alijs
qui comitati
Simus beneuolentibus. Ph. non ædepol tibi per-
negare poſſum
Quicquam, quod uelis. quoius egeſtatem tole-
rare uis? loquere
Audacter patri. Ly. Leſbonico huic adoleſcenti
Charmidæ filio,
Qui illic habitat. Ph. qui comedit quod fuit,
quod non fuit?
Ly. Ne opprobra pater: MVLTA ueniunt homini,
quæ uolt, quæ ne uolt.

Ph. *Agedum eloquere, quid dare illi nunc uis . . . nihili quicquam pater.*

SAPIENTIAE *ætas cõdimentu'ſt, ſapiens ætati cibus eſt.*

Ph. *Mentire ædepol gnate, atque id nunc facis haud conſuetudine.*

Nam ſapiens quidẽ pol ipſe fingit fortunam ſibi.

Eó ne multa quæ ne uolt, eueniunt, niſi fictor malus ſiet.

Ly. *Multa opera opus fictuare, qui ſe fictorẽ probũ*

Vitæ eſſe agundæ expetit. ſed hic admodum adoleſcentulus.

Ph. NON *ætate, uerùm ingenio adipiſcitur ſapiẽtia.*

Ly. *Tu modò ne me prohibeas accipere, ſiquid det mihi.*

Ph. *An eò egeſtatem tu tolerabis, ſiquid ab illo acceperis?*

Ly. *Eò pater.* Ph. *pol ego iſtam uolo me rationem edoceas.*

Ly. *Licet. ſcin' tu illum quo genere gnatus ſit?* Ph. *ſcio apprimè, probo.*

Ly. *Soror illi eſt adulta uirgo grandis, eam cupio pater ducere*

Vxorem. Ph. *ſine dote?* Ly. *ſine dote.* Ph. *uxorem?* Ly. *ita, tua re ſalua*

Hoc pacto ab illo inibis ſummam gratiam, neque commodius

Vllo pacto ei poteris auxiliarier. Ph. ego indotatam te

Vxorem ut patiar? Ly. patiundum eſt pater, & eo pacto

Addideris noſtræ lepidam famam familiæ. Ph. multa ego poſſum

Docta dicta, & quanuis facundè loqui, hiſtoriam ueterem,

Atque antiquam hæc mea ſenectus ſuſtinet: uerùm ego quando

Te & amicitiam, & gratiam in noſtram domũ uideo allicere,

Etſi aduorſatus tibi fui, iſthæc iudicio tibi permitto, poſce, duce.

Ly. *Di te ſeruaßint mihi. ſed adde ad iſtam gratiam unum.*

Ph. *Quid id eſt autem unum? Ly. eloquar. tute ad eum adeas,*

Tute cõcilies, tute poſcas: ecce res nimio citius

Tranſiges. firmum omne erit, quod tu egeris. grauius erit

Tuum unum uerbum ad eam rem, quàm centũ mea. Ph. ecce autem

In benignitate hoc repperi negotium, dabitur opera.

Ly. *Lepidus uiuis: hæ ſunt ædes, hic habet, Leſbo- (nico*

Eſt nomẽ, age, rem cura: ego te oppcriar domi.

ACTVS II. SCENA III.

Philto, ſenex.

NOn optuma hæc ſunt, neque ego ut æquō cenſeo.
Verùm meliora ſunt, quàm quæ deterruma.
Sed hoc unum conſolatur me, atque animū meū.
Quia qui nihil aliud, niſi quod ſibi ſoli placet,
Conſulit, aduorſum filium nugas agit,
Miſer ex animo fit, ſatius nihilo facit
Suæ ſeneƈtuti: is acriorem hyemem parat:
Quom illam opportunam tempeſtatem concietꝭ.
Sed aperiuntur ædes, quò ibam, commodè
Ipſe exit Leſbonicus cum ſeruo foras.

ACTVS II. SCENA IIII.

Leſbonicus, adoleſcens. Staſimus, ſeruos.
Philto, ſenex.

MInus quindecim dies ſunt, quòd pro his ædibus minas quadraginta
Accepiſti à Callicle: eſt ne hoc quid dico Staſime? ST. quom conſidero,
Meminiſſe uideor fieri. LE. quid factu'ſt eo? ST. comeſum,
Expotum, exutū, elotum in balineis: piſcator, piſtor abſtulit:

Lanij, coqui, holitores, myropolæ, aucupes: confit citò
Quàm ſi tu abijcias ſormicis papauerem. LE. *nimis hercle*
In hiſce rebus ſumptus eſt eximius. ST. *quid quod*amiſti alea?*
LE. *Ibidē unà traho.* ST. *quid quod ego defraudaui?*
LE. *Hem iſta ratio maxuma eſt.* ST. *non tibi illud apparere,*
Si ſumas, poteſt, niſi tu immortale rere eſſe argē-tum tibi.
SERO atque ſtultè, prius quod cautum oportuit, poſtquam
Comedit rem, pòſt rationem putat. LE. *ne-quaquam argenti*
Ratio comparet tamen. ST. *ratio quidem her-cle apparet:*
Argentum οιχεται *minas quadraginta acce-piſti à Callicle,*
Et ille ædeis abs te mancupio accepit. LE. *ad-modum.*
PH. *Pol opinor affinis noſter ædeis uendidit: pater quom peregrè*
Veniet, in porta eſt locus, niſi fortè inuenirem filium quom repſerit.
ST. *Trapezitæ mille drachmarum olympicûm, quas de ratione*

Debuiſti, reddita. LE. nempe quas ſpopõdi. ST. immo
Quas dependit, inquit: qua ſponſione pronuper tu exactus es
Pro illo adoleſcente, quem tu aiebas eſſe diuitem factum,
Vt quidem illud perierit. LE. factũ id quoq; eſt.
Nã nũc eum uidi miſerũ, & me eius miſertu'ſt.
ST. Miſeret te aliorũ: tui te nec miſeret, nec pudet.
PH. Tempus adeundi. LE. eſt ne hic Philto qui aduenit?
Is hercle eſt ipſus. ST. ædedol næ ego iſtum uelim meum
Fieri ſeruom cum ſuo peculio. PH. herum atque ſeruom plurimum
Philto iubet ſaluere Leſbonicum, & Staſimum. LE. Di duint
Tibi Philto quæquonque optes. quid agit filius?
PH. Bene uolt tibi. LE. ædepol mutuũ mecum facit.
ST. Nequicquam illud uerbu'ſt, bene uolt, niſi qui bene facit.
Ego quoque uolo eſſe liber: nequicquam uolo. hic poſtulat
Frugi eſſe, nugas poſtulat. PH. meus gnatus me ad te
Miſit, inter ſe atque uos affinitatem ut conciliarem, & gratiam:

Tuam uolt ſororem ducere uxorem, & mihi
Sententia eade'ſt, & uolo. LE. *haud neſcio, tu*
Bonis tuis rebus meas res irrides malas. PH.
homo ego ſum,
Homo tu es: ita me amabit Iupiter, neque te de=
riſum ueni,
Neque dignum puto: uerùm hoc, ut dixi, me=
us me orauit filius,
Vt tuam ſororem poſcerem ſibi uxorem. LE.
mearum rerum
Me nouiſſe æquo'ſt ordinem: cum uoſtris noſtra
non eſt
Aequa factio, affinitatem uobis aliam quærite.
ST. *Satin' tu ſanus mẽtis, aut animi tui, qui cõditionẽ*
Hanc repudies? nam illum tibi ſerentarium eſſe
amicum
Inuentum intellego. LE. *abin' hinc dierecte?*
ST. *ſi hercle*
Ire occipiam uotis. LE. *niſi quid me aliud uis*
Philto, tibi
Reſpondi. PH. *benigniorem Leſbonice te mihi,*
quàm nunc
Experior eſſe, confido fore: nam & ſtultè face=
re, & ſtultè fabularier,
Vtrunque Leſbonice in ætate haud bonu'ſt. ST.
uerum hercle
Hic dicit. LE. *oculum tibi effodiam, ſi uerbum*

addideris.

ST. *Hercle quid dicam tamen: nam ſi ſic non licebit, luſcus dixero.*

PH. *Ita tu nunc dicis non eſſe æquiparabiles uoſtras cum noſtris*

Factiones, atque opes? LE. *dico.* PH. *quid tunc, ſi in ædem*

Ad cœnam ueneris, atque ibi opulentus tibi par ſorte ut uenerit,

Appoſita ſit cœna, popularem quam uocant, ſi illi congeſtæ

Sint epulæ à clientibus, ſiquid tibi placeat, quod illi congeſtum ſiet,

Edes ne, an incœnatus cum opulento accumbes? LE. *edam,*

Niſi ſi ille uetet. ST. *at pol ego, etiam ſi uetet, edam, atque ambabus*

Malis expletis uorem, & quod illi placeat præripiam potiſſimum.

Neque illi concedā quicquam de uita mea. VERECVNDARI *neminem*

Apud menſam decet. nam ibi de diuinis atque humanis cernitur.

PH. *Rem fabulare!* ST. *non tibi dicam dolo, decedam ego illi*

De uia, de ſemita, de honore populi: uerum quod ad uentrem attinet,

Non hercle hoc longè, niſi me pugnis uicerit:
cœna hac annona eſt
Sine ſacris hæreditas. PH. *ſemper tu hoc facito*
Leſbonice cogites,
ID OPTVMVM *eſſe, tute ut ſis optumus: ſi id*
nequiueris, ſaltem ut
Optim s ſis proxumus. nunc conditionem hanc,
quam ego ſero,
Et quam abs te peto, dare, atque accipere Le-
ſbonice te uolo. Dei
Diuites ſunt, Deos *decet opulentia, & factio-*
nes: uerùm nos homunculi,
Salillum animæ, quæ cum extemplò amiſimus,
æque mendicus
Atque ille opulentiſſimus cenſetur ad Acheron-
tem mortuus.
ST. *Mirum ni tu illuc tecum diuitias feras, ubi mor-*
tuus ſis.
Ita ſis, ut nomen cluet. PH. *nunc ut ſcias hîc fa-*
ctiones, atque opes
Non eſſe, neque nos tuam neglegere gratiam, ſi-
ne dote poſco tuam
Sororem filio: quæ res bene uortat. habeón'
pactam? quid taces?
ST. *Proh* Di *immortales conditionem quoiuſmodi.*
PH. *quin fabulare.*
Di bene uortant, ſpondeo. ST. *heu ubi uſus*

nihil erat dicto, ſpondeo,
Dicebat. nunc hîc quoniam opus eſt, non quit
dicere.
LE. *Cum affinitate ueſtra me arbitramini dignum,*
habeo uobis
Philto magnam gratiam: ſed etſi hercles graui-
ter cecidit ſtultitia mea
Philto, eſt ager ſub urbe hîc nobis: eum dabo
dotem ſorori.
Nam is de ſtultitia mea ſolus ſuperſit. prætér ui-
tam reliquos.
PH. *Profectò dotem nihil moror.* LE. *certu'ſt dare.*
ST. *Noſtram ne nutricem here, quæ nos educat,*
abalienare
A nobis? caueſis feceris: quid edemus noſmet
poſtea? LE. *etiam tu taces?*
Tibi ego rationem reddam. ST. *planè perimus*
niſi quid ego
Comminiſcor: Philto te uolo. PH. *ſiquid uis*
Staſime. ST. *huc*
Concede aliquantum. PH. *licet.* ST. *arcanò*
tibi ego hoc
Dico, ne ille ex te ſciat, néue alius quiſquam.
PH. *crede*
Audacter quid lubet. ST. *per Deos atque ho-*
mines dico, ne tu
Illum agrum tuum ſinas unquã fieri, neque

gnati tui.

Ei rei argumentum dicam. PH. *audire ædepol lubet.* ST. *primum*

Omnium olim terra quom proſcinditur, in quinto quoque ſulco

Moriuntur boues, PH. *apage.* ST. *Acherontis oſtium in noſtro'ſt*

Agro, tum uinum priusquam coactu'ſt, pendet putidum.

LE. *Conſuadet homini credo, etſi ſceleſtus eſt, at mihi infidelis*

Non eſt. ST. *audi cætera. poſt id frumenti quando alibi meßis maxuma'ſt,*

Tribus tantis illi minus reddit, quàm obſeueris. PH. *hem iſtic*

Oportet obſeri mores malos, ſi in obſerendo poſſint interficier.

ST. *Neque unquā quiſquam, ſi quoius ille ager fuit,*

Quin peſſumè ei res uorterit, cuium fuit, alij exulatum

Abierunt, alij emortui, alij ſe ſuſpendêre, hem nunc hic,

Quoius eſt, ut ad incitas redactus. PH. *apage à me iſthunc agrum.*

ST. *Magis apage dicas, ſi omnia audiueris, nam fulguritaſſunt* (mē.

Alternæ arbores, ſues moriuntur angina acerru

Oues ſcabræ ſunt, tam glabræ hem, quàm hæc eſt manus.
Tum autem Syrorum genus, quod patientiſſimũ
Hominũ, nemo extat, qui ibi ſex menſes uixerit.
Ita cuncti ſolſtitiali morbo decidũt. PH. *credo ego*
Iſthuc Staſime ita eſſe: ſed Campas genus multo Syrorum (ut te
Iam antea it patientia. ſed iſte eſt ager profectò,
Audiui loqui, malos in quem omnes publicè mitti decet.
Sicut fortunatorum memorant inſulas, quò cuncti, qui
Aetatem egerunt caſtè, conueniant, contra iſthoc
Detrudi maleficos æquom uidetur, qui quidem iſtius ſint modi:
Hoſpitiũ eſt calamitatis. ST. *quid uerbis opu'ſt? quam uis*
Malam rem quæras, illic reperias. PH. *at tu hercle ibi,*
Et alibi. ST. *caueſis dixeris me tibi dixiſſe hoc.* PH. *dixiſti*
Arcano ſatis. ST. *quin hic quidem cupit illum ab ſeſe*
Abalienarier, ſi quidem reperire poſſet quoius os ſublinat.
PH. *Meus quidem hercle nunquam fiet.* ST. *ſi ſapies quidem.*

Lepidè hercle de agro ego hunc ſenem deterrui.
Nam qui uiuamus nihil eſt, ſi illum amiſerit.

PH. Redeo ad te Leſbonice. LE. dic ſodes mihi, quid hic
Locutus tecum? PH. quid cenſes? homo'ſt.
Volt fieri liber. uerùm quod det, non habet.

LE. Et ego eſſe locuples, uerùm nequicquam uolo. ST. licitum,
Si uelles, nunc quoniam nihil eſt, non licet. LE. quid tecum Staſime?

ST. De iſthoc quod dixiſti modò ſi anteà uoluiſſes, eſſes, nunc ſerò cupis.

PH. De dote mecum conuenire nihil potes: quid tibi lubet, tute
Agito cum gnato meo: nunc tuam ſororem filio poſco meo:
Quæ res benè uortat. quid nunc etiam non uis? LE. quid
Iſthuc? quando ita uis, Di benè uortant, ſpondeo; nunquam
Aedepol quoiquam tam expectatus filius natus, quàm illud eſt.
Spondeo natum mihi. ST. Di fortunabunt uoſtra conſilia.

PH. Ita uolo. LE. ſed Staſime abi huc ad meam ſororem ad Calliclem,
Dic hoc negotij quomodo actum eſt. ST. ibitur.

LE. Et gratulator meæ ſorori. ST. ſcilicet. PH. i
hâc Leſbonice
Mecum, ut coram nuptijs dies conſtituatur, eadẽ
hæc confirmabimus.
LE. Tu iſtuc cura, quod iußi: ego iam hîc ero: dic
Callicli, me ut
Conueniat. ST. quin tu i modò. LE. de dote
ut uideat
Quid poßit, facito. ST. i modò. LE. nam cer=
tum'ſt ſine
Dote addere. ST. quin tu i modò. LE. neque
enim illi
Damno unquam eſſe patiar. ST. abi modò. LE.
meam
Negligentiam. ST. i modó. LE. ó pater, æ=
quom uidetur,
Quin quod peccarim. ST. i modò. LE. potiſ=
ſimum mihi
Id obſit. ST. i modò. LE. ó pater, en unquam
aſpiciam te? (biret. Di
ST. I modò, i modò, i modò, tandem impetraui a=
Voſtram fidem, ædepol re geſta peſſumè, geſta
probè.
Siquidem ager nobis ſaluus eſt, & ſi admodum
In ambiguo'ſt etiam nunc, quid de hac re fiat.
Sed id ſi alinatur, actũ eſt de collo meo: geſtãdus
Peregrè clypeus, galea, ſarcina effugiet ex

urbe, ubi erunt
Factæ nuptiæ, ibit iſthac aliquò in maxumã malàm crucem
Latrocinatum aut in Aſiam, aut in Ciliciam, ibò huc,
Quò mihi imperatu'ſt, etſi odi hanc domum:
Poſtquam exturbauit hic nos ex noſtris ædibus.

ACTVS III. SCENA I.

Callicles, ſenex. Staſimus, ſeruus.

QVomodo tu iſthuc Staſime dixiſti? ST. *noſtrum herilem filium*
Leſbonicum ſuam ſororem deſpõdiſſe hoc modo CA. *quoi*
Homini deſpondit? ST. *Lyſiteli Philtonis filio, ſine dote.*
CA. *Sine dote ille illam in tantas diuitias dabit? non credibile*
Dicis. ST. *at tu ædepol nullus credas: ſi hoc nõ credis, ego*
Credidero. CA. *quid?* ST. *me nihil pendere.* CA. *quamdudum*
Iſthuc, aut ubi actu'ſt? ST. *illico hic ante oſtiũ, tam modò*
Inquit præneſtinus. CA. *tantón' in re perdita, quàm in re*

Salua Leſbonicus factus eſt frugalior? ST. atque equidem
Ipſus ultrò uenit Philto oratum filio. CA *flagitium quidem*
Hercle fiet, niſi dos dabitur uirgini, poſtremò ædepol ego
Iſtam rem ad me attinere intellego, ibo ad meum caſtigatorem,
Atque ab eo conſilium petam. ST. *propemodum quid illhic*
Feſtinet ſentio, & ſubolet mihi, ut agro euortat Leſbonicum.
Quando euertit ædibus, ô here Charmide, quoniam abſente te
Hîc tua res diſtrahitur tibi, utinam te rediſſe ſaluom uideam,
Vt inimicos tuos ulciſcar: ut mihi, ut erga te fui, & ſum, referas
Gratiam. NIMIVM *difficile'ſt reperiri amicum, ita ut nomen*
Cluet, quoi tuã quom rem credideris, ſine omni cura dormias.
Sed generum noſtrum ire eccilium uideo cum affine ſuo.
Neſcio quid non ſatis inter eos conuenit: celeri gradu (pallio.
Eunt uterque: ille reprehendit hunc priorem

Haud iuxta me aſtiterunt, huc aliquantum abſ-
ceſſero.
Eſt lubido orationem audire duorum affinium.

ACTVS III. SCENA II.

Lyſiteles. Leſbonicus. Staſimus.

STa illico. noli aduorſari, neque te occultaſ-
ſis mihi. LE. potin'
Vt me ire, quò profectus ſum, ſinas? LY. ſi in
rem tuam
Leſbonice eſſe uideatur gloriæ, aut famæ, ſinam.
LE. quod eſt
Facillumum, facis. LY. quid id eſt? LE. amico
iniuriam.
LY. Neque meu'ſt, neque facere didici. LE. indo-
ctus quàm doctè facis.
Quid faceres, ſi quis docuiſſet te, ut ſic odio
eſſes mihi;
Qui bene quom ſimulas facere mihi te, malè fa-
cis, malè conſulis?
LY. Egóne? LE. tu næ. LY. quid malè facio? LE.
quod ego nolo,
Id quom facis. LY. tuæ rei benè conſulere cupio.
LE. tu mihi (rem quæ
Es melior, quàm egomet mihi? ſat ſapio, ſatis in
Sint meã, ego cõſpicio mihi. LY. an id eſt ſapere,
ut qui

Beneficium beneuolente repudies? LE. NVLLVM *beneficium*

Eſſe duco id, quod quoi facias, non placet. Ly. *ſcio ego, &*

Sentio ipſe quid agã, neque à me officiũ migrat:

Nec tuis depellor dictis, quin rumori ſeruiam. LE. *quid ais?*

Ly. *Nam retineri nequeo quin dicam ea, quæ promeres.*

Itá ne tandem maiores famam tradiderũt tibi tui,

Vt uirtute eorũ antè parta, per flagitiũ pderes?

Atque honori poſterorũ tuorũ ut uindex fieres?

Tibi paterq;, auosq; facilem facit, & planam uiam

Ad quærendum honorem: tu feciſti, ut difficilius foret

Culpa maxumè, & deſidia: tuisq; ſtultis moribus præoptauiſti

**Ludum ac uẽtrem) uti uirtuti præponeres. nunc te hoc pacto*

Credis poſſe obtegere errata. LE. *ah non ita'ſt.* Ly. *cape ſis*

Virtutem animo, & corde expelle deſidiam tuo: in foro operam

*Amicis da, haud in * popina ludo) ut ſolitus es. atque ego iſtum*

Agrum tibi relinqui ob eam rem enixè expeto,

ut tibi ſit, quî te
Corrigere poßis, no omnino inopiam ciues ob- iectare poßint tibi,
Quos tu inimicos habes. LE. *omnia ego iſthæc, quæ tu dixiſti, ſcio.*
Vel exignauero, ut rem patriam, & gloriam maiorum
Fœdarim meũm: ſciebam, ut eſſe me deceret: facere non
Quibam miſer: ita uoluptate) uictus, otio cap- tus, in fraudem*
Incidi, & tibi nunc perinde ac merêre, ſum- mas habeo gratias.
LY. *At operam perire meam ſic, & te hæc dicta cor- de ſpernere,*
Perpeti nequeo, ſimul me piget parũ pudere te.
Et poſtremò niſi me auſcultas, atque hoc, ut di- co, facis,
Tute pone te latebis facilè, ne inueniat te honor:
In occulto iacebis, quom te maxumè clarum uo- les, pernoui
Equidem Leſbonice imperitum tuum ingenium admodum.
Scio te ſponte non tuapte erraſſe, ſed uolupta- tem) tibi*
Pectus obſcuraſſe, atque ipſe uoluptatis) teneo omneis uitis.*

Ita eſt uoluptas) baliſta ut iacitur, nihil ſic ſcelere eſt, neque uolat,

A T Q V E H A E C *mores hominum moros, & moroſos efficit.*

Minus placet, magis quod ſuadetur: quod diſſuadetur, placet.

Quom inopia'ſt, cupias: quando eius copia'ſt, tum non uelis.

Ille qui aſpellit, is cõpellit, ille qui nõ ſuadet, uetat

Inſanu'ſt & malum ad uoluptatẽ diuorti in hoſpitium.)

Sed te moneo hoc etiam atque etiam, ut reputes, quid facere expetas.

Si iſthuc ut conare, facis inditiũ, tuum incendes genus.

Tũ igitur ibi quærit uoluptas,) genus quí reſtinguat tuum.

LE. *Sed tu obiurgans me à peccatis, rapis deteriorẽ in uiam.*

Meam uis ſororem tibi dem, ſuades ſine dote: hoc non conuenit,

Me, qui abuſus ſum tantam rem patriam, porrò in diuitijs

Eſſe, agrumq; habere, egere illam autem, ut me meritò oderit.

N V N Q V A M *erit alienis grauis, qui ſuis ſe concinnat leuem.*

Sicut dixi faciam, nolo te iactari diutius. LY.

tanto melius te
Sororis cauſa egeſtatem exequi, atque eum agrum me habere,
Quàm te, tua qui tolleres mœnia? LE. *nolo ego mihi te*
Tam proſpicere, quî meam egeſtatem leues: ſed ut inops
Infamis ne ſim: ne mihi hanc famam differant, me
Germanam meam ſororem in concubinatum tibi ſine dote
Dediſſe magis, quàm in matrimonium. quis me improbior
Perhibeatur eſſe? hæc famigeratio te honeſtet, mecum collutulet.
Etſi ſine dote duxeris, tibi ſit emolumentum honoris, mihi
Quod obiectent, ſiet. LY. *quoi te dictatorem cenſes fore, ſi*
Abs te agrum acceperim? neque uolo, neque poſtulo, neque cenſeo, ueruntamen
IS EST HONOS *homini pudico meminiſſe officium ſuum, ſcio equidem*
Te, animatus ut ſis ſtudio: ſubolet, ſentio. id agis, ut ubi affinitatem
Inter nos noſtram adſtrinxeris, atque eum agrũ dederis,
Nec quicquam hîc tibi ſit, quî uitam colas, effu-

gius ex urbe,
Inanis proſugiens, patriam deſerens, cognatos, affinitatem, amicos,
Factis nuptijs: mea opera hinc proterritum te, meaq; auaritia autument.
Id me commiſſurum, ut patiar fieri, ne animum induxeris. quis me
Improbior perhibeatur eſſe? hæc ſamigeratio te honeſtet, me autem
Conlutulet: & ſi ſine dote dixeris, tibi ſit emolumentum honoris:
Mihi autem quod obiectent, ſiet. ST. *non enim poſſum, quin exclamem,*
Euge euge Lyſiteles *ſacilè palmam habes, hic uictus, uicit tua comœdia.*
Hic agit magis ex argumento, & uerſus meliores ſacit, etiam ob ſtultitiam
Tuam te tueris, multa abomina. LE. *quid tibi interpellatio,*
Aut in concilium huc acceſſio eſt? ST. *eodem pacto, quo huc acceſſi,*
Abſceſſero. LE. *i hac mecum domum* Lyſiteles: *ibi de iſtis rebus plura*
Fabulabimur. Ly. *nihil ego in occulto agere ſoleo: meus ut animus*
Eſt, eloquar. ſi mihi tua ſoror, ut ego æquom cenſeo, ita nuptum datur

Sine dote, neque tu hinc abiturus: quod meum
erit, id erit tuum.
Sin aliter animatus es, benè quod agas, eueniet
tibi: ego amicus
Nunquam tibi ero alio pacto. ſic ſententia eſt.
ST. abijt hercle
Ille quidem. ecquid audis Lyſiteles? ego te uolo.
hic quoque hinc
Abijt. Staſime, reſtas ſolus, quid ego nunc agam,
niſi uti ſarcinam
Conſtringam, & clypeum ad dorſum accommo=
dem fulcimenta.
Iubeam ſuppingi ſoccos? non ſiſti poteſt: uideo
caculam militarem
Me futurum aut longius, aut aliquem ad Regem.
in ſaginam
Herus ſe coniecit meus. credo ad ſummos bella=
tores
Acrem fugitorem fore, & capturum ſpolia, ſi=
bi illum qui
Meo hero aduorſus uenerit: egomet autem quō
extemplò arcum
Mihi, & pharetram, & ſagittas ſumpſe. o, caſſi=
dem in caput, dormibo,
Placidè in tabernaculo. ad forum ibo. nudius=
ſextus quoi
Talentum mutuum dedi, reposcam, ut habeam

mecum quod ſerat uiaticum.

ACTVS III. SCENA III.

Megaronides, & Callicles ſenes.

V*T mihi rem narras Callicles, nullo modo poteſt fieri prorſus,*
Quin dos detur uirgini. CA. *namque hercle honeſtè fieri fermè*
Non poteſt, ut eam perpetiar ire in matrimonium ſine dote,
Quom eius rem penes me habeam domi. ME. *parata dos domi'ſt,*
Niſi expectare uis, ut eam ſine dote frater nuptum collocet.
Poſt adeas tute Philtonem, & dotem dare te ei dicas, facere
Id eius ob amicitiam patris, uerùm hoc uereor ne iſthæc pollicitatio
Te in crimen populo ponat, atque infamiam: non temere dicant
Te benignum uirgini, datam tibi dotem, ei, quam dares eius à patre:
Ex ea largitate illi, neque ita ut ſit data, columē te ſiſtere illi,
Et detraxiſſe autument. nunc ſi opperiri uis aduentum Charmidis,

Perlongu'ſt, huic ducendi interea cupido abſ=
ceſſerit. CA. *nam hercle*
Omnia iſthæc ueniunt in mentem mihi. ME.
uide ſi hoc utibile magis,
Atque in rem deputus, ut adeam Leſbonicum,
edoceam ut res ſe habet.
CA. *Vt ego nunc adoleſcenti theſaurum indicem in=*
domito
Pleno itemperantiæ ac deſidiæ? minime hercle
uero. nam certo ſcio,
Locum quoque omnem, ubi ſitu'ſt, comederet:
quem fodere
Metuo, ſonitum ne ille exaudiat, neu ipſam rem
indicet,
Dotem dare ſi dixerim. ME. *quo pacto ergo*
agetur? CA. *clam dos*
Depromi poteſt, dum occaſio ei reperiatur: in=
terim ab amico
Alicunde argentum rogem. ME. *potin' eſt ab*
amico alicunde exorari?
CA. *Poteſt.* ME. *gerræ, ne tu illud uerbum actutum*
inueneris. mihi quidem
Hercle non eſt, quod dem mutuum. CA. *malim*
hercle ut uerum
Dicas, quam fides mutetur. ME. *ſed uide con=*
ſilium ſi placet.
CA. *Quid conſili'ſt?* ME. *ſcitum, ut ego opinor, cō=*

ſilium inueni. CA. *quid eſt?*

ME. *Homo conducatur alquis iam quantum poteſt, quaſi ſit peregrinus.*

CA. *Quid is ſcit facere poſtea?* ME. *is homo exornetur graphicè*

In peregrinum modum, ignota facies, quæ non uiſa ſit, falſidicus, confidens.

CA. *Quid tum poſtea?* ME. *quaſi ad adoleſcentem à patre ex Seleucia*

Veniat, ſalutem ei nunciet uerbis patris, illum benè gerere rem,

Et ualere, & uiuere, & eum rediturum actutum, ferat

Epiſtolas duas, eas nos conſignemus, quaſi ſint à patre.

Det alteram illi, alterā dicat tibi dare ſeſe uelle CA. *perge.*

Porrò dicere. ME. *ſeq; aurum ferre uirgini dotem à patre*

Dicat, patremq; id iuſsiſſe aurum tibi dare, tenes iam?

CA. *Propemodum, atque auſculto perlubens.* ME. *tum tu igitur demum*

Adoleſcenti aurum dabis, ubi erit locata uirgo in matrimonium.

CA. *Scite hercle ſanè.* ME. *hoc ubi theſaurum effoderis, ſuſpicionem*

Ab adoleſcente amoueris: cenſebit aurum eſſe à patre alienatum
Tibi, tu de theſauro ſumes. CA. *ſatis ſcitè & probè:*
Quanquam hoc me ætatis ſycophantari pudet, ſed epiſtolas
Quando obſignatas afferet, ſi quando obſignatas
Attulerit epiſtolas, non ne arbitraris eum adoleſcentem annuli
Paterni ſignum noſſe? ME. *etiam tu taces? ſexcentæ ad eam*
Rem cauſæ poſſunt colligi: illum quem habuit, perdidit:
Alium pòſt fecit nouom. CA. *iam ſi obſignatas non feret, dici hoc*
Poteſt, apud portitorem eas reſignatas, ibi inſpectasq; eſſe.

ME. *In huiuſmodi negotio diem ſermone terere ſegnities mera'ſt:*
Quamuis ſermones poſſunt longi texier, abi, effodias aurum
Iam confeſtim clanculum: ſeruos, ancillas amoue, atq; e audin'?

CA. *Quid eſt?* ME. *uxorem quoque ipſam hanc rē ut celes face.*
Nam pol tacere nunquam quicqua'ſt, q; queat.
Quid nunc ſtas? quin tu te hinc amoues, & te

moues? aperi,

Depromę inde auri ad hanc rem quod ſat eſt, continuò

Operito denuo, ſed clanculum, ſicut præcepi, cunctos

Exturba ædibus. CA. *ita faciam.* ME. *at enim nimis*

Longo ſermone utimur: diem conficimus, quod iam properato'ſt

Opus. nihil eſt de ſigno quod uereare, me uide. CA. *lepida eſt*

Illa cauſa, ut commemoraui, dicere, apud portitores eſſe

Inſpectas. ME. *denique diei tempus non uides? quid illum putas*

Natura illa atque ingenio? iamdudum ebriu'ſt, quid uis

Probari poterit, tum quod maxumu'ſt afferre, non petere

Hiſce dicet. CA. *iam ſat eſt.* ME. *ego ſycophantam iam conduco*

De foro, epiſtolaſq; iam conſignabo duas, eũq;

Huc adoleſcentem meditatum probè mittam. CA. *eo*

Ego igitur intrò ad officium meũ, tu iſthuc age. ME. *actum reddam.*

ACTVS IIII. SCENA I.

Charmides ſenex.

SAlſipotenti & multipotenti Iouis fratri tibi
Nerei Neptune,
Lætus, lubens laudes ago, & grates, gratiasq; habeo, & fluctibus ſalſis,
Cum penes te poteſtas oĩs quidẽ foret meæ uitæ,
Quoniam tuis me ex locis in patriã redeã facis.
Atque Neptune tibi ante alios Deos gratias ago, atque habeo ſummas;
Nam te omnes ſæuumq;, ſeuerumq;, atque auidis moribus commemorant,
Spurcificũm, immanem, intolerandum, ueſanum: contrà, opera
Expertus. nam pol placido te, & clementi meo uſque modo, ut uolui, uſus
Sum, in alio atque hanc tuam gloriam iam ante auribus acceperam, &
Nobiles apud homines pauperibus te parcere ſolitum: diuites
Damnare atque domare. abi, laudo, ſcis ordine, ut æquo'ſt,
Tractare homines. hoc Dis dignu'ſt, ſemper mendicis modeſti ſint.
Fidus fuiſti, infidum eſſe iterant. nam abſque foret te ſat ſcio, in alto

Diſtraxiſſent, diſq; tuliſſent ſatellites tui me miſerum fœdè,

Bonaq; omnia item unà mecum paßim cœruleos per campos: ita iam

Quaſi canes haud ſecus circunſtabant nauem turbines: uenit

Imber, fluctusq;, atque procellæ inſenſæ. fregêre malum:

Ruere antennas, ſcindere uela: ni tua pax propitia foret preſtò,

Apage me ſis deinde hinc: certu'ſt otio me dare: ſatis partum habeo,

Quibus ærumnis deluctaui filio, dum diuitias quæro: ſed quis hic eſt,

Qui in plateam ingreditur cum nouo ornatu, ſpecieq; ſimul?

Pol quanquam domum cupio, opperiar, quam hic rem gerat.

ACTVS IIII. SCENA II.

Sycophanta. Charmides, ſenex.

HVic ego diei nomem trinummo faciam: nã ego operam meam

Tribus nummis hodie locaui ad artes nugatorias. aduenio ex Seleucia,

Macedonia, Aſia, atque Arabia, quas ego ne-

que oculis, neque pedibus

Vnquam uſurpaui. uiden' egeſtas quid negotij dat homini

Miſero mali? qui ego nunc ſubiger trium nummorum cauſa, ut has

Epiſtolas dicam ab eo homine me accepiſſe, quē ego, qui ſit homo neſcio,

Neque noui, neque natus, nec ne is fuerit, id ſolidè ſcio. CH. *pol hic quidem*

Fungino genere eſt, capite ſe totum tegit, hilluricа facies uidetur

Hominis, eo ornatu aduenit. Sy. ille qui me cōduxit, ubi conduxit,

Adduxit domum: quæ uoluit, mihi dixit, docuit, & præmonſtrauit

Prius quomodo, quiq; agerem. nunc adeo ſiquid ego addidero

Amplius, eo conductor melius de me nugas conciliauerit.

Vt ille me exornauit, ita ſum ornatus: argentū hoc facit.

Ipſe ornamenta à Chorago hæc ſumpſit ſuo periculo. nunc

Ego, ſi potero ornamentis hominem circunducere, dabo operam,

Vt me eſſe ipſum planè Sycophantam ſentiat. CH. *quam magis*

Specto, minus placet mihi hæc hominis facies.
mira ſunt,
Ni illhic homo'ſt aut dormitator, aut ſector zo-
natus: loca
Comtemplat, circunſpectat ſeſe, atque ædeis
noſcitat. credo
Aedepol quo mox ſuratum ueniat, ſpeculatur
loca magis. lubido'ſt
Obſeruare quid agat: ei rei operam dabo. SY.
has regiones demonſtrauit
Mihi ille conductor meus. apud illas ædeis ſiſtē-
dæ mihi ſunt
Sycophantiæ: foreis pultabo. CH. ad noſtras
ædeis hic quidem
Habet rectam uiam: hercle opinor mihi aduēni-
enti hac noctu
Agitandæ ſunt uigiliæ. SY. aperite hoc, aperite:
heus ecquis
His foribus tutelam gerit? CH. quid adoleſcens
quæris? quid uis?
Quid iſtas pultas? SY. heus ſenex, cenſus con-
iuratori rectè
Rationem dedi. Leſbonicum hic adoleſcentem
quæro, in his
Regionibus ubi habitet, & item alterū ad iſthāc
capitis albitudinem: (ſtolas.
Calliclem aiebat uocari, qui has mihi dedit epi-

Meum gnatum hic quidem Leſbonicum quærit, & amicum meum,
Quoi ego liberosq; bonaq; commendaui, Calliclen. Sy. fac me, ſi
Scis certior, hiſce homines ubi habitēt, pater. Ch. quid eos quæris?
Aut quis es? aut unde es? aut unde aduenis? Sy. multa ſimul
Rogitas: neſcio quid expediam potiſſimum. ſin unum quicquid
Singilatim, & placidè percunctabere, & meum nomen, &
Mea facta, & itinera ego faxo ſcias. CH. faciā ita, ut uis.
Agedum nomen tuum primùm memora mihi. Sy. magnum
Facinus incipis, ſic petere. CH. quid ita? Sy. quia pater,
Si ante lucem ire occipias à meo primo nomine, concubium
Sit noctis prius, quàm ad poſtremum perueneris. CH. opus
Facto'ſt, & uiatico ad tuum nomen, ut tu prædicas. Sy. eſt
Minuſculum alterum, quaſi uaſculum uinarium. CH. hic homo
Solidè ſycophanta eſt, quid ais tu adoleſcēs? Sy. (quid eſt?

CH. *Eloquere, iſti tibi quid homines debent, quos tu quæritas?*

Sy. *Pater iſtius adoleſcentis dedit has duas mihi epiſtolas Leſbonici.*

CH. *Mihi eſt amicus: teneo hunc manifeſtarium: me ſibi*

Epiſtolas dediſſe dicit: ludam hominem probè. Sy. *ita, ut*

Occœpi, ſi animum aduortas dicam. CH. *dabo operam tibi.*

Sy. *Hāc me iußit Leſbonico ſuo gnato dare epiſtolā,*

Et item hanc alterā ſuo amico Callicli iußit dare.

CH. *Mihi quoquè ædepol, quoniam hic nugatur, contrà nugari lubet.*

Vbi ipſe erat? Sy. *benè rem gerebat.* CH. *ergo ubi?*

Sy. *In Seleucia.* CH. *ab ipſon' iſtas accepiſti?* Sy. *è manibus*

Dedit mihi ipſe in manus. CH. *qua facie eſt homo?*

Sy. *Sexquipede quidem eſt, quàm tu longior.* CH. *nouiſti hominem?*

Sy. *Ridiculè rogitas, qui cum unè cibum capere ſoleo.* CH. *quod*

Eſt ei nomen? Sy. *quod ædepol homini probo.* CH. *lubet*

Audire. Sy. *ille ædepòl ille. uæ miſero mihi.* CH. *quid eſt*

Negotij? Sy. deuoraui nomen imprudens modò.
CH. non
Placet, qui amicos intra dentes concluſos habet.
Sy. atque etiam
Modò uorſabatur mihi in labris primoribus.
CH. tempori
Huc hodie anteueni. Sy. teneor manifeſtè miſer.
CH. iam
Ne commentatus es nomen? Sy. Deûm hercle
me atque
Hominum pudet. CH. uide homo ut hominem
noueris.
Sy. Tanquam me, fieri iſthuc ſolet, quod in manu
teneas, (miniſcar.
Atque oculis uideas, id deſideres. litteris recom=
CH. Eſt principium nomini Callicias? Sy. non eſt.
CH. Callippas?
Sy, Non eſt. CH. Calliclemides. Sy. non eſt. CH.
Callinicus?
Sy, Non eſt. CH. Callimarchus? Sy. nihil agis, ne=
que adeo ædepol
Flocciſacio, quando egomet memini mei. CH.
at enim multi
Leſbonici ſunt hîc, niſi nomen patris dices, non
monſtrare
Poſſum iſtos homines, quos tu quæritas; quod
ad exemplum eſt,

Coniectura ſi reperire poſſumus? SY. ad hoc exemplum eſt.

CH. An Chares, an Charmides? SY. hem
Iſthic erit, qui iſtum Di perdant. CH. dixi ego iamdudum tibi
Te potius benedicere æquo'ſt homini amico, quàm malè.

SY. Satin' inter labra atque dentes latuit uir minimi pretij?

CH. Ne malè loquare ei præſenti amico. SY. quid ergo ille ignauiſſimus
Mihi latitabat? CH. ſi appellaſſes, reſpondiſſet nomine.
Sed ipſe ubi eſt? SY. pol illum reliqui ad Rhadamantem in Cecropia
Inſula. CH. qui homo eſt me inſipientior, qui ipſe egomet
Vbi ſim quæritem, ſed nihil diſcunducit huic rei. quid ais? SY. quid?

CH. Hoc quod te rogo, quos locos adiſti? SY. nimiũ miris modis
Mirabiles. CH. lubet audire, niſi moleſtu'ſt. SY. quin diſcupio
Dicere. omnium primùm in Pontum aduecti Arabiam
Terram ſumus. CH. èhò an etiam Arabia'ſt in Ponto? SY. eſt, non

Illa ubi thus gignitur, ſed ubi abſynthium fit, atque cinila gallinacea.

CH. Nimium graphicum hunc nugatorem, ſed ego ſum inſipientior,

Qui egomet, unde redeam, hunc rogitem, quæ ego ſciam, atque hic

Neſciat, niſi quia lubet experiri quò euaſuru'ſt denique

Quod eſt tibi nomen adoleſcens? Sy. pax idem nomen mihi

Hoc quotidianu'ſt. CH. ædepol nomen nugatorium, quaſi dicas

Siquid crediderim tibi, pax periiſſe illico. ſed quid ais,

Quò inde iiſti porrò. Sy. ſi animum aduortes, eloquar. ad caput

Amnis, quod de cœlo exoritur ſub ſolio Iouis. CH. ſub ſolio Iouis?

Sy. Ita dico. CH. è cœlo? Sy. atque medio quidem. CH. chò an etiam

In cœlum aſcendiſti? Sy. immo doriola aduecti ſumus

Vſque aqua aduorſa per Anienem. CH. chò an etiam uidiſti

Iouem? Sy. Calliclis ad uillam aiebant ſerui depromptum cibum (dices.

Mandare porrò. CH. porró nolo quicquã præ-

SY. Ebò hercle fies moleſtus. CH. nam pudicum neminem
Eſſe oportet, qui abs terra ad cœlum peruenerit.
SY. Dimittam ut te uelle uideo, ſed monſtra hoſce homines mihi.
Hos ego quæro, quibus me oportet has deferre epiſtolas.
CH. Quid ais tu nunc? ſi fortè eum ipſum Charmidē conſpexeris
Illum, quem tibi iſtas dediſſe commemoras epiſtolas,
Noueris'ne hominem? SY. næ tu me ædepol arbitrare beluam,
Qui quidem non nouiſſe poßim, qui cum ætatem exegerim.
An ille ita eſſet ſtultus, qui mihi mille nummos crederet
Philippeûm, quod me aurum deferre iußit ad gnatum ſuum,
Atque ad amicum Calliclem, quoi rem aiebat mandaſſe hîc ſuam,
Mihi crederet, ni me ille, & ego illum noſſem probè?
CH. Enimuero ego nunc ſycophantæ huic ſycophantari uolo,
Si hunc poſſum illis mille nummis philippeis circunducere,
Quos ſibi me dediſſe dixit, quem ego qui ſit ho-

mo, neſcio,

Neque oculis ante hunc diem unquam uidi. ei nimirum crederem,

Quoi ſi capitis res ſiet, nummum nunquam credam plumbeum:

Aggrediundu'ſt hic homo maſtichæus. pax, te tribus uerbis uolo.

Sy. Vel trecentis. CH. haben' tu id aurum, quod accepiſti à Charmide?

Sy. Atque etiam philippeûm numeratum, illius in menſa manu

Mille nummos. CH. nempe ab ipſo id accepiſti Charmide?

Sy. Mirum quin ab auo eius, aut proauo acciperem, qui ſunt mortui.

CH. Adoleſcens cedodum iſthuc aurum mihi. Sy. quod ego aurum

Dem tibi? CH. quod à me te accepiſſe faſſus. Sy. abs te accepiſſe?

CH. Ita loquor. Sy. quis tu homo es? CH. qui mille nummum

Tibi dedi, ego ſum Charmides. Sy. neque ædepol tu is es, neque hodie

Is unquam eris auro huic quidẽ. ac ſi ſ. s nugator, nugari nugatori

Poſtulas. CH. Charmides ego ſum. Sy. nequicquam hercle es.

Nam nihil auri fero: nimis argutè obrepſiſti me=
apſe occaſiunculæ.
Poſtquam ego me aurum ferre dixi, pòſt tu fa=
ctus es Charmides:
Prius tu non eras, quàm auri feci mentionem.
nihil agis; proin' tu *(da.*
Te itidem ut charmidatus es, rurſum recharmi=
CH. *Quis ego ſum igitur, ſiquidem is non ſum, qui*
ſum? Sy. quid.
Id ad me attinet, dum ille ne ſis, quem ego eſſe
nolo? ſis mea
Cauſa quod lubet. prius non is eras, qui eras: nūc
is factus, qui
Tum non eras. CH. age ſi quid agis. Sy. quid
ego agam?
CH. *Aurum redde. Sy. dormitas ſenex. CH. faſſus*
Charmidem
Dediſſe aurum tibi? Sy. ſcriptum quidem. CH.
properas,
An non properas abire actutū ab his regionibus
Dormitator, prius, quàm ego hîc te iubeo mul=
ctari malè?
Sy. *Quamobrem? CH. quia illum quem ementitus*
es, ego ſum ipſus
Charmides, quem tibi epiſtolas dediſſe aiebas
Sy. ehò ne
Es. CH. is enimuero ſum. Sy. ain' tu tandem
is ipſus es?

CH. *Ipſus inquã Charmides ſũ.* Sy. *ergo ipſus ne es?*
CH. *Ipſiſsumus. abi hinc ab oculis.* Sy. *enimuero ſerio quoniam aduenis,*
Vapulas meo arbitratu, & nouorum ædilium.
CH. *At etiam malè dicis?* Sy. *immo ſalues quandoquidem*
Aduenis, Di te perdãt, ſi te flocciſacio. an periiſſe prius
Ego ob hanc operam argentum accepi, te macto inſortunio?
Sed nõ ſacio, qui ſis, qui non ſis floccum; nam interdum
Ibo ad illum: renunciabo, qui mihi treis nummos dedit,
Vt ſciat ſe perdidiſſe. ego abeo: malè uiue & uale,
Quod Di te omnes aduenientem peregrè perdant, Charmides.
CH. *Poſtquam ille hinc abijt, pòſt loquendi liberè uidetur*
Tempus ueniſſe, atque occaſio: iamdudum meum ille
Pectus pungit aculeus, quid illi negotij fuerit ante ædeis meas.
Nam epiſtola illa mihi concenturiat metum in corde:
Et illud mille nummum quam rem agat: nun-

quam ædepol

Temere, tintinabulum, niſi qui illud tractat, aut mouet,

Mutum tacet. ſed quis hic eſt, qui huc in plateam curſuram incipit?

Lubet obſeruare quid agat: huc conceſſero.

ACTVS IIII. SCENA III.

Staſimus, ſeruos, Charmides, ſenex.

STaſime fac te properè celerem: recipe te ad dominium domum.

Ne ſubitò metus exoriatur ſcapulis, ſtultitiam abde, gradum

Appropera: iamdudum factu'ſt, quom abiſti domo.

Caue ſis tibi, ne bubuli in te cottabi crebri crepent,

Si abieris ab heri quæſtione, ne deſtiteris currere, ecce

Hominem te Staſime nihili, ſat in thermopolio condalium

Es oblitus, poſtquam thermopotaſti gutturem, recipe te,

Et recurre pede recenti. CH. hic quisquis eſt, curculio'ſt.

Exercitor is hunc homin[illegible]*m curſuram docet. ST. quid homo*

Nihili, non pudet te? tribus ne te pateris memo=
ria eſſe oblitum:
An uerò quia cum frugi hominibus ibi bibiſti,
qui ab alieno (nicus,
Facilè cohiberēt manus? Terruchus fuit Cerco=
Crinnus, Cercobolus, Collabus oculicrepidæ, e
cruriſcrepidæ, (lium t
Ferriteri, maſtigiæ: inter eos ne homines conda=
Redipiſci poſtulas; quorum eorū unus ſurripuit
currenti
Curſori ſolum? CH. ita me Di ament graphicū
furem.

ST. Quid ego, quod perijt, pctam? niſi etiam labo=
rem addam.
Num apponam apothecam inſuper? quin tu
quod perit,
Perijſſe ducis? cape uorſoriam, redipe te ad he=
rum. CH. non
Fugitiuo'ſt hic homo, commeminit domi. ST.
utinam
Veteres mores ueteris parſim. niæ, potius maio=
ri bonori
Hîc eſſent, quàm mores mali. CH. Di immor=
tales baſilica hic quidem
Facinora incœptat loqui, qui q uærit ui tera a=
mare. ST. HVNC
MOREM moiorum ſcias: nam nunc mores nihil

ſaciunt, quod licet,
Niſi quod lubet. ambitio iam more ſancta'ſt, libera'ſt à legibus. (tiam.
Scuta iacere ſugereq́; hoſteis, more habent licen=
Petere honorem pro flagitio, more fit. CH. morem improbum.
ST. Strenuos præterire, more fit. CH. nequam id eſt. ST. mores
Leges perduxerunt iam in poteſtatem ſuam, magis qui ſunt
Obnoxij, quàm parentes liberis: eæ miſeræ etiã
Ad parietem ſunt fixæ clauis ferreis, ubi malos mores
Affigi nimio fuerat æquius. CH. lubet adire, atque
Appellare hunc. uerùm auſculto perlubens. ſed metuo,
Si compellabo, ne aliam rem occipiat loqui. ST. neque
ISTIS quicquam lege ſancta'ſt: leges mori ſeruiunt, mores autem
Rapere properant, quâ ſacrum, quâ publicum. hercle iſtis malam
Rem magnam moribus dignu'ſt dari. non ne hoc
Publicè animum aduorti? nam id genus hominũ hominibus (cit.
Vniuerſis eſt aduorſũ, atq; omni populo malè fa=

Malè fidem ſeruando, illis quoque abrogant etiam fidem, qui nihil
Meriti: quippe ex eorum ingenio ingenium horum probant.
Hoc quî in mentem uenerit mihi, re ipſa modò commonitus ſum.
SIQVIS *mutuum quid dederit, fit pro proprio perditum:*
Quom iam repetas, inimicum amicum beneficio inuenis tuo.
Si mage exigere cupias, duarum rerum exoritur (optio,
Vel illud quod ei dideris perdas, uel illum amicum amiſeris.

CH. *Meus eſt hic quidem Staſimus ſeruos.* **ST.** *nam ego talentum mutuum*
Quod dederam, talento inimicum mihi emi, amicum uendidi.
Sed ego ſum inſipientior, qui rebus curem publicis potius, quàm
Id, quod proxumu'ſt meo tergo. tutelam geram, eo domum.

CH. *Heus tu aſta illico: audi, heus tu.* ST. *non ſto.* CH. *at ego te ſtare uolo.*

ST. *Quid ſi egomet te uelle nolo?* CH. *ha nimium Staſime ſæuiter.*

ST. *Emere meliu'ſt, quoi imperes.* CH. *pol ego emi atque argentum*

Dedi: d ſi non dicto audiens es, quid ago? ST. dam m malum.

CH. Benè r ones; ita facere certu'ſt. ST. niſi quidẽ es o noxius.

CH. Si bonus s, obnoxius ſum, ſin ſecus es, faciã uti iubes. ST. quid

Id ad me attinet, bonis ne ſeruis tu utare, an malis? CH. quia

Boni, maliq; tibi in ea re pars tibi eſt. ST. partem alteram tibi

Permitto, illam alteram ad me quod boni eſt apponito.

CH. Si eris meritus, fiet, reſpice ad me huc: ego ſum Charmides.

ST. Hem quis eſt, qui mentionem facit homo hominis optumi?

CH. Ipſe homo optumus. ST. mare, terra, cœlum, Di uoſtram fidem.

Satin' ego oculis planè uideo? eſt ne ipſus, an nõ eſt? is eſt,

Certè is eſt, is profectò. ô mi here exoptatiſſume ſalue.

CH. Salue Staſime. ST. ſaluom te. CH. ſcio, & credo tibi. ſed omitte

Alia, hoc mihi reſponde: liberi quid agunt mei, quos reliqui hîc,

Filium, atque filiam? ST. uiuont, ualent nempe.

CH. *uterque?* ST. *uterque.*

CH. *Di me ſaluom & ſeruatum uolunt: cætera intus otioſè percontabor;*

Quæ uolo. eamus intrò: ſequere. ST. *quò tu te agis?* CH. *quonam, niſi*

Domum? ST. *hiccine nos habitare cenſes?* CH. *ubi nam ego alibi cenſeam?*

ST. *Iam.* CH. *quid iam?* ST. *non ſunt noſtræ ædes.* CH. *quid*

Ego ex te audio? ST. *uẽdidit tuus gnatus ædeis.* CH. *perij.* ST. *præſentarijs*

Argenti minus numeratis. CH. *quot?* ST. *quadraginta.*

CH. *Occidi. qui eas emit?* ST. *Callicles, quoi tuam rem commendaueras.*

Is habitatum huc commigrauit, noſq; exturbauit foras.

CH. *Vbi nunc filius meus habitat?* ST. *hic in hoc poſticulo.* CH. *malè diſperij,*

CT. *Credidi ægrè tibi, id ubi audiſſes, fore.* CH. *ego miſer meis*

Periculis ſum per maria maxuma uectus capitali pericnlo,

Per prædones plurimos me ſeruaui, ſaluos redij: nunc hic

Diſperij miſer, propter eoſdem, quorum cauſa fui hac ætate

Exercitus. adimit animam mihi ægritudo. Staſi=
me, tene me.

ST. Vis ne aquam tibi petam? CH. res quom iam a=
nimam agebat,
Tum eſſe offuſam oportuit.

ACTVS IIII. SCENA IIII.

Callicles. Charmides, ſenex. Staſimus, ſeruus.

Qvid hoc hic clamoris audio ante ædeis
meas?

CH. O Callicles, ó Callicles, tali ne amico mea cõ=
mendaui bona?

CA. Probo, & fideli, & fido, & cum magna fide.
& ſalue,
Et ſaluom te aduenisſe gaudeo. CH. credo om=
nia iſthæc, ſi ita'ſt,
Vt prædicas: ſed quis iſte eſt tuus ornatus? CA.
ego dicam tibi.
Theſaurum effodiebam intus dotem, filiæ tuæ
quæ daretur.
Sed intus narrabo tibi & hoc, & alia. ſequere.
CH. Staſime.

ST. Hem. CH. ſtrenuè curre in Piræum, atque unũ
curriculum
Face: uidebis iam illic nauem, qua aduecti
ſumus.

Videto Sangarionem, quæ imperauerim, curare, ut efferantur.
Et tu ito ſimul, ſolutu ſt pertitori iam portoriũ.
ST. *Nihil eſt moræ.* CH. *tu ambula, aſtutam redi.* ST. *illic ſum,*
Atque hîc ſum. CA. *ſequere tu me hîc intrò.* CH. *ſequor.*
ST. *Hic meo hero amico ſolus firmus reſtitit, neque demutauit animum*
De firma fide: hic unus, ut ego ſuſpicor, ſeruat fidem.
Quanquam labores multos ob rem eum ego cepiſſe cenſeo.
Hic homo'ſt omnium hominum præcipuus, uoluptatibus, gaudijsq́;
Anteponendus: ita cõmoda, quæ cupio, eueniunt: quod ago
Adſequitur, ſubeſt, ſubſequitur. ita gaudijs gaudium ſuppetat.

ACTVS V. SCENA I.

Lyſiteles, adoleſcens.

Modò me Staſimus Leſbonici ſeruos conuenit. is mihi dixit,
Suam herum peregrè huc aduenisse Charmidẽ.
Nunc mihi is properè conueniundus eſt, ut quæ

cum eius
Filio egi, ei rei ſundus pater ſit potior eo. ſed
fores hæ
Sonitu ſuo mihi moram obijciunt incommodè.

ACTVS V. SCENA II.

Charmides. Callicles, ſenes. Lyſiteles. Leſbonicus, adoleſcentes.

CH. NEQVE FVIT, *neque erit, neque eſſe quenquam hominum interdum*
Arbitror, quoi fides, fidelitasq; amicum erga æquiparet ſuum.
Nam exædificauiſſet me ex his ædibus, ſi abſque te foret.

CA. SI QVID *amicum erga beneſeci, aut cōſului fideliter,*
Non uideor meruiſſe laudem: culpa caruiſſe arbitror.
Nam beneficium homini proprium quod datur, proprium erit.
Quod datum utendu'ſt, id repetundi copia'ſt, quando uelis.

CH. *Eſt ita, ut dicis: ſed ego hoc nequeo mirari ſatis,*
Eum ſororem deſpondiſſe ſuam in tam fortem familiam, *(minat.*
Lyſiteli quidem Philtonis filio. Ly. *enim me no=*

CH. *Familiam optumam occupauit.* LY. *quid ego eſſo hos*
Colloqui? ſed maneam etiam opinor: namque hic commodùm
Orditur loqui. CH. *uah.* CA. *quid eſt?* CH. *oblitus intus*
Dudum tibi ſum dicere. modò mihi aduenienti nugator
Quidam acceßit obuiam, nimis pergraphicus ſycophanta:
Is mille nummûm ſe aurum meo datu tibi ferre, & gnato
Leſbonico aiebat meo: quem ego nec qui eſſet noram, neque
Eum antè uſquam conſpexi prius. ſed quid rides? CA. *meo*
Adlegatu uenit, quaſi qui aurum mihi ferret abs te, quod darem
Tuæ gnatæ dotem: ut filius tuus, quando illi à me darèm, eſſe
Allatum id abs te crederet, neu quis rem ipſam poſſet intellegère,
Et theſaurum tuum me eſſe penes, atque eum à me lege populi
Patrium poſceret. CH. *ſcitè ædepol.* CA. *Megaronides*
Communis hoc meus, & tuus beneuolens com-

mentu'ſt.

CH. *Quin nũc laudo conſilium, & probo.* Ly. *quid ego ineptus, dum ſermonem uereor*
Interrumpere, ſolus ſto, nec quod conatus ſum agere, ago? homines
Colloquar. CH. *quis hic eſt, qui huc ad nos incedit?* Ly. *Charmidem*
Socerum ſuum Lyſiteles ſalutat. CH. *Di dent tibi Lyſiteles, quæ uelis.*

CA. *Non ego ſum ſalute dignus.* Ly. *immo ſalue Callicles. hunc priorem*
Aequo'ſt me habere. TVNICA *propior pallio eſt.* CH. *Deos*
Volo conſilia uoſtra rectè uortere. filiam meam tibi deſponſatam eſſe audio.

Ly. *Niſi tu ne uis.* CH. *immo haud nolo.* Ly. *ſponden' ergo*
Tuam gnatam uxorem mihi? CH. *ſpondeo, & mille auri*
Philippũm dotis. Ly. *dotem nihil moror.* CA. *ſi illa tibi placet,*
Placenda dos quoque eſt, quam dat tibi. CH. *poſtremò quod uis,*
Non duces niſi illud, quod non uis, feras. CA. *ius hic orat.* Ly. *impetrabit*
Te aduocato, atque arbitro. iſthac lege filiam tuam ſponden' mihi

Vxorem dari? CH. *ſpondeo.* CA. *& ego*
ſpondeo idem hoc.

LY. *O ſaluete affines mei.* CH. *atque ædepol ſunt*
res, quas propter tibi tam
Succenſui. CA. *quid ego feci?* CH. *meum cor-*
rumpi quia perpeſſus filium. *(as.*

CA. *Si id mea uolũtate factũ, eſt quod mihi ſuccenſe-*
Sed ſine me hoc abs te impetrare, quod uolo.
CH. *quid id eſt?*

CA. *Scies. ſiquid ſtultè fecit, ut ea amiſſa facias omnia.*
quid quaſſas
Caput? CH. *cruciatur cor mihi, & metuo.* CA.
quid nam id eſt?

CH. *Quom ille ita'ſt, ut eſſe nolo, id crucior: metuo,*
ſi id denegem,
Quod me cras, ne te leuiorem erga me putes.
non grauabor:
Faciam ita ut uis. CA. *probus es: eo, ut illum*
euocem.

CH. *Miſeru'ſt, malè promerita, ut merita ſi mihi ul-*
ciſci non licet. CA. *aperite*
Hoc, aperite properè, & Leſbonicum, ſi do-
mi'ſt, foras euocate: ita
Subito'ſt, properè quod eum conuentum uolo.
LE. *quis homo*
Tam tumultuoſo ſonitu me exciuit ſubitò foras?
CA. *beneuolens*

Tuus, atque amicu'ſt. LE. *ſatin' eſt? ſalue: dic mihi.* CA. *rectè tuum*
Patrem rediiſſe ſaluom peregrè gaudeo. LE. *quis id ait?* CA. *ego.*
LE. *Tun' uidiſti?* CA. *& tute idem uideas licet.* LE. *ô pater, pater mi*
Salue: CH. *ſalue multum gnate mi.* LE. *ſiquid tibi pater laboris.*
CH. *Nihil euenit, ne time, benè re geſta, ſaluos redeo ſi tu modò*
Frugi eſſe uis, hæc tibi pacta'ſt Callicli filia? LE. *ego ducam pater,*
Etiam & ſi quam aliam iubebis. CH. *quanquã tibi ſuccenſui,*
CA. *Miſeria una quidem homini'ſt affatim.* CH. *immo huic paru'ſt.*
Nam ſi pro peccatis, centum ducat uxores, paru'ſt.
LE. *At iam poſthac temperabo.* CH. *dicis, ſi facies modò.*
CA. *Nunc quid cauſæ eſt, quin uxorem cras domum ducat?* CH. *optumu'ſt:*
Licet tu in perendinum paratus ſis, ut ducas. plaudite.

FINIS.

IMPRESSVM
ROMAE.
IN OFFICINA
SALVIANA.
CVM LICENTIA
SVPERI-
ORVM.
M. D. LXI.

ABCDEFGHI.
Omnes ſunt quaterni, præter I quod eſt duernus.

